

Analytický útvar | Ministerstvo obrany SR
august 2023 | analýza č. 3-2023

Možnosti spoločného obstarávania v obrane

Medzinárodné organizácie, agentúry a mechanizmus
vedúceho štátu

Analytický útvar MO SR
Kutuzovova 8
832 47 Bratislava
www.mosr.sk/au-mosr/

AUTOR
Tomáš Lalkovič

august 2023

Upozornenie

Materiál prezentuje názory autora a Analytického útvaru Ministerstva obrany Slovenskej republiky, ktoré nemusia nevyhnutne odzrkadľovať oficiálne názory a politiky Ministerstva obrany Slovenskej republiky. Cieľom výstupov Analytického útvaru je podnecovať a zlepšovať odbornú a verejnú diskusiu na aktuálne témy v oblasti obrannej a bezpečnostnej politiky štátu. Práca neprešla jazykovou úpravou.

PodĎakovanie

Za spoluprácu pri príprave analýzy ďakujeme kolegom z príslušných sekcií Ministerstva obrany Slovenskej republiky a Stáleho zastúpenia Slovenskej republiky pri Európskej únii v Bruseli, ako aj zástupcom OCCAR. Cenné konzultácie poskytlo DG Defis Európskej komisie. Chyby a opomenutia zostávajú zodpovednosťou autorov.

Obsah

Zoznam skratiek	5
1. Zhrnutie	7
2. Spoločné obstarávanie	10
2.1 Výhody a negatíva spoločného obstarávania	12
2.2 Spôsoby spoločného obstarávania	14
3. EDA	15
3.1 Úspory	16
3.1.1 Uplatnenie výnimky z DPH	16
3.1.2 Stimulačné programy Európskej únie	17
3.2 Poplatky	18
3.3 Čas	18
3.4 Podpora domáceho priemyslu	19
3.5 Kontrola a transparentnosť	20
3.6 Kvalita obstarávania	21
3.7 Rovnaké zaobchádzanie	21
3.8 Legislatíva	21
3.9 Závery pre Slovensko	22
4. NSPA	23
4.1 Úspory	24
4.2 Poplatky	24
4.3 Čas	24
4.4 Podpora domáceho priemyslu	26
4.5 Kontrola, transparentnosť	26
4.6 Kvalita obstarávania	26
4.7 Rovnaké zaobchádzanie	27
4.8 Legislatíva	27
4.9 Závery pre Slovensko	27
5. OCCAR	28
5.1 Úspory	29
5.2 Poplatky	29
5.3 Čas	30
5.4 Podpora domáceho priemyslu	31
5.5 Kontrola a transparentnosť	31
5.6 Kvalita obstarávania	32
5.7 Rovnaké zaobchádzanie	32
5.8 Legislatíva	32
5.9 Závery pre Slovensko	33

6. Výzvy spoločného obstarávania	35
6.1 Diskusia o Smernici 2009/81/ES na úrovni EÚ a na Slovensku	35
6.2 Špecifické výzvy spoločného obstarávania v Slovenskej republike	36
6.2.1 Dvojité zdanenie pri obstarávaní od domácich dodávateľov prostredníctvom NSPA	36
6.2.2 Možnosť spoločného obstarávania využitím mechanizmu vedúceho štátu (<i>lead nation</i>)	37
6.2.3. Reštriktívne zdôvodnenie použitia výnimky zo zákona o verejnom obstarávaní	38
6.2.4. Interpretácia výnimky o použití postupov medzinárodnej organizácie	39
Referencie	40
Prílohy	
Príloha 1: Prehľad indikátorov spoločného obstarávania podľa vybraných organizácií a agentúr	43

Zoznam skratiek

ASB	Dozorná rada agentúry NSPO (<i>Agency Supervisory Board</i>)
BoS	Dozorná rada OCCAR (<i>Board of Supervisors</i>)
CARD	Koordinované ročné hodnotenie obrany (<i>Coordinated Annual Review on Defence</i>)
CBRN	chemická, biologická, rádiologická a nukleárna ochrana
ČŠ	členský štát
DJPTF	Pracovná skupina pre spoločné obstarávanie v oblasti obrany (<i>Defence Joint Procurement Task Force</i>)
DPH	daň z pridanej hodnoty
EATF	Európska letka vzdušnej prepravy (<i>European Air Transport Fleet</i>)
EDA	Európska obranná agentúra (<i>European Defence Agency</i>)
EDCC	Európske konzorcium obranných spôsobilostí (<i>European Defence Capability Consortium</i>)
EDF	Európsky obranný fond (<i>European Defence Fund</i>)
EDIP	Európsky program obranných investícií (<i>European Defence Investment Programme</i>)
EDIRPA	Nástroj na posilnenie európskeho obranného priemyslu prostredníctvom spoločného obstarávania (<i>instrument for the reinforcement of the European defence industry through common procurement</i>)
EDTIB	Európska obranná technologicko-priemyselná základňa (<i>European Defence Technological and Industrial Base</i>)
EEAS	Európska služba pre vonkajšiu činnosť (<i>European External Action Service</i>)
EK	Európska komisia
EÚ	Európska únia
FBO	budúca podnikateľská príležitosť (<i>Future Business Opportunity</i>)
HDP	hrubý domáci produkt
IBAN	Medzinárodná rada auditorov (<i>International Board of Auditors</i>)
LZ	letecká základňa
MF SR	Ministerstvo financií Slovenskej republiky
MO SR	Ministerstvo obrany Slovenskej republiky
NAC	Severoatlantická rada (<i>North Atlantic Council</i>)
NLSE	NATO Logistics Stock Exchange
NSN	kodifikačné číslo NATO (<i>NATO Stock Number</i>)
NSPA	Agentúra na podporu a obstarávanie NATO (<i>NATO Support and Procurement Agency</i>)
NSPO	Organizácia na podporu a obstarávanie NATO (<i>NATO Support and Procurement Organisation</i>)
OCCAR	Organizácia pre vzájomnú spoluprácu pri vyzbrojovaní (<i>Organisation Conjointe de Coopération en matière d'Armement</i>)
OCCAR-EA	Výkonná agentúra OCCAR (<i>OCCAR Executive Agency</i>)
OD	predbežný návrh (<i>outline description</i>)

PA	projektová dohoda (<i>project arrangement</i>)
PESCO	Stála štruktúrovaná spolupráca (<i>Permanent Structured Cooperation</i>)
PR	požiadavka na objednávku (<i>purchase release</i>)
RBS	zadanie vlastnej požiadavky v NSPA (<i>random brokerage services</i>)
RfP	žiadosť o ponuky (<i>request for proposal</i>)
SBOP	Spoločná bezpečnostná a obranná politika EÚ
SME	malý a stredný podnik (<i>small to medium-sized enterprise</i>)
TED	elektronická tendrová nástenka EÚ (<i>tenders electronic daily</i>)
TLM	manažment celého životného cyklu (<i>through-life management</i>)
V4	Vyšehradská skupina
VFR	viacročný finančný rámec
VTaM	vojenská technika a materiál
WSP	Partnerstvá NSPA (<i>Weapon System Partnership</i>)
ZVO	zákon č. 343/2015 Z. z. o verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov

1. Zhrnutie

Vzhľadom na súčasnú bezpečnostnú situáciu v Európe existuje medzi členskými štátmi Európskej únie (EÚ) urgentná potreba doplniť a posilniť svoje obranné spôsobilosti. S cieľom odstrániť roztrieštenosť európskeho obranného priemyslu pripravila Európska komisia (EK) súbor krátkodobých aj dlhodobých opatrení vrátane návrhov nových nástrojov EDIRPA a EDIP. EK pritom považuje za potrebné harmonizovať dopyt a **investovať v čo najväčšej miere spoločne**.

Box 1: Kritériá pre porovnanie spoločného obstarávania prostredníctvom medzinárodných organizácií/agentúr

- 1) **Úspory** – potenciálne alebo preukázateľne dosiahnuté úspory finančných nákladov oproti samostatnému postupu.
- 2) **Poplatky** – dodatočné náklady za administratívu alebo sprostredkovanie.
- 3) **Čas** – trvanie a náročnosť procesov spoločného obstarávania.
- 4) **Podpora domáceho priemyslu** – spôsob rozdelenia zákaziek, potenciál pre rozvoj domáceho obranného priemyslu.
- 5) **Kontrola a transparentnosť** – zavedené mechanizmy finančnej alebo politickej kontroly.
- 6) **Kvalita obstarávania** – zhoda výsledného produktu s očakávaniami zákazníkov, bezproblémový priebeh procesov spoločného obstarávania.
- 7) **Rovnaké zaobchádzanie** – identický prístup k zákazníkovi bez ohľadu na veľkosť štátu alebo objednávky.
- 8) **Legislatíva** – prekážky spôsobené národnými alebo európskymi pravidlami verejného obstarávania v oblasti obrany a bezpečnosti alebo ich absencia (s dôrazom na povinnosť aplikácie Smernice 2009/81/ES).

Cieľom analýzy je porovnať existujúce možnosti spoločného obstarávania vojenskej techniky a materiálu (VTaM) Slovenskej republiky s inými krajinami z hľadiska ôsmich vopred stanovených indikátorov (Box 1). Súčasťou analýzy je zhrnutie skúseností slovenského rezortu obrany s uplatňovaním Smernice 2009/81/ES o verejnom obstarávaní v oblasti obrany a bezpečnosti s cieľom identifikovať existujúce legislatívne, administratívne a iné prekážky pre spoločné obstarávanie VTaM.

S výnimkou individuálnych iniciatív, ktorých použitie na základe doterajších skúseností v prípade Slovenskej republiky nepredpokladáme, je predmet porovnania možné obmedziť na tri medzinárodné organizácie a agentúry, ktorými sú NSPA, EDA a OCCAR, a obstarávanie mechanizmom *lead nation* – prostredníctvom vedúceho štátu. Záver každej sekcie zhrnie doterajšie skúsenosti a pozíciu Slovenska k uvedenej metóde spoločného obstarávania¹.

V prípade EDA sa analýza zamerala na priebeh spoločných *ad hoc* projektov

kategórie B (s možnosťou zúčastniť sa). V súčasnosti sa rozbiehajú tri projekty spoločného obstarávania munície, balistickej ochrany jednotlivca a prostriedkov CBRN ochrany.² Vzhľadom na závery *Komplexného hodnotenia obrany 2022* predstavujú tieto projekty jedinečnú príležitosť pre hodnotnejšie zapojenie Slovenska do aktivít EDA.

1. Pod pojmom *spoločné obstarávanie* budeme pre potreby tejto analýzy rozumieť tie spôsoby získania VTaM, na ktorých sa spoločne zúčastňujú aspoň dva členské štáty EÚ. Tento pojem nevystihuje úplne presne všetky scenáre, ktorými sa analýza zaoberá. Používame ho ako ekvivalent anglického slovného spojenia *collaborative procurement*, ktoré je rovnakým spôsobom prekladané do slovenčiny aj v oficiálnych dokumentoch EÚ. Nemáme pri tom ale na mysli iba proces verejného obstarávania tak, ako je definovaný v zákone č. 343/2015 Z. z., ale viaceré spôsoby nadobudnutia VTaM spoločným postupom s inými štátmi.

2. Slovensko podpísalo projektovú dohodu k munícii v marci 2023. K projektom CBRN a Soldier Equipment sa v súčasnosti nepripoí, dodatočne je to ale stále možné.

Potenciálnym benefitom EDA je možnosť využitia finančného stimulu z pripravovaného nástroja EDIRPA, čo je podmienené o. i. uplatnením Smernice 2009/81/ES v procese obstarávania (pričom zvyšné porovnávané organizácie - NSPA a OCCAR, túto podmienku nemusia vždy spĺňať).

NSPA je Slovenskom bežne využívaná na individuálne aj spoločné obstarávanie vojenskej techniky, materiálu, služieb a stavebných prác. Problematické bolo v minulosti pri tejto forme obstarávania dvojité zdanenie. Spolupráca s NSPA viedla v sledovaných prípadoch k preukázateľným úsporám rádovo v desiatkach percent oproti bežným trhovým cenám.

OCCAR je prioritne agentúra pre manažment spoločných vývojových programov. Obstarávanie zabezpečuje pre svojich zákazníkov len vo výnimočných prípadoch a nemá tomu prispôsobenú štruktúru. Obstarávanie prostredníctvom agentúry OCCAR by malo zmysel iba v prípade eminentného a urgentného záujmu SR o konkrétny typ techniky. Využitie OCCAR na sprostredkovanie obstarávania ale nemá veľký význam, keďže tieto procesy je SR schopná uskutočniť aj samostatne. Zapojenie sa do existujúceho programu je zas nepravdepodobné kvôli relatívne malému portfóliu agentúry. Vyvinuté systémy je pritom možné získať aj bežnou komerčnou cestou.

Slovensku postup obstarávania prostredníctvom mechanizmu *lead nation* umožňuje písm. b) § 17 zákona č. 343/2015 Z. z. o verejnom obstarávaní v znení neskorších predpisov. Obstarávanie týmto spôsobom by však zároveň muselo prebehnúť v súlade s vnútroštátnymi ustanoveniami členského štátu, v ktorom sa nachádza určená centrálna obstarávacia organizácia. Problémom teda môže byť nesúlad dvoch vnútroštátnych právnych poriadkov. Paragraf 17 totiž nepredstavuje výnimku zo zákona o verejnom obstarávaní a postupy verejného obstarávania vedúceho štátu by museli byť kompatibilné so slovenskými. Bez stanovenia konkrétneho vedúceho štátu teda nie je možné jednoznačne rozhodnúť, či tento mechanizmus Slovensko dokáže využiť. Využitie princípu *lead nation* by sa v praxi muselo riadiť ustanoveniami Smernice 2009/81/ES, čo by tento mechanizmus mohlo kvalifikovať na získanie dotácie z pripravovaného nástroja EDIRPA za dodržania ďalších podmienok.

Viacere členské štáty Európskej únie sa snažia iniciovať revíziu Smernice 2009/81/ES z dôvodu jej nízkej flexibility v čase krízových situácií (napr. súčasná vojna na Ukrajine), komplikovanosti a nejasnosti vybraných ustanovení (napr. ustanovenia o subdodávateľoch) a pod. Revízia Smernice 2009/81/ES nie je v slovenskom rezorte obrany prioritnou témou, víta však každú zmenu smernice, ktorá môže viesť k nižšej administratívnej záťaži a rýchlejšiemu procesom obstarávania. Problémy s aplikovaním Smernice 81/2009/ES identifikované v rámci expertných diskusií s členskými štátmi a postoj slovenského rezortu obrany k nim sú zhrnuté v Tabuľke 1.

Box 2: Odporúčania

1. Reflektovať na ponuku EK na bilaterálne rokovanie a využiť túto príležitosť na vyjasnenie uznesení o subdodávateľoch v Smernici 2009/81/ES.
2. Podporiť každú snahu o úpravu Smernice 2009/81/ES, ktorá môže priniesť väčšiu flexibilitu alebo efektívnosť procesov verejného obstarávania.
3. V prípade zapojenia slovenských dodávateľov do projektov spoločného obstarávania prostredníctvom EDA alebo OCCAR predísť dvojitému zdaneniu rovnakým spôsobom, ako u NSPA.

Tabuľka 1: Problémy s aplikovaním Smernice 2009/81/ES identifikované v rámci expertných diskusií s členskými štátmi EÚ a postoj MO SR

OTVORENÝ BOD	POSTOJ MO SR
1. Znenie článkov 13, 28 a 33, týkajúcich sa osobitných výnimiek, prípadov oprávňujúcich použiť rokovacie konanie bez zverejnenia oznámenia o vyhlásení zadávacieho konania a lehôt na prijímanie žiadostí o účasť a prijímanie ponúk býva označované ako nedostatočne flexibilné pre umožnenie dostatočne rýchleho spoločného obstarávania v čase súčasnej krízy.	ZDIEĽAME
2. Existujúce procedúry obstarávania sú príliš zdĺhavé alebo vytvárajú príliš veľké riziko zdržaní z dôvodu legislatívnych nejasností.	n/a
3. V prípade obstarávania prostredníctvom medzinárodných organizácií sa nemusí zadávanie zákaziek riadiť postupmi Smernice 2009/81/ES, čo ale neplatí v prípade využitia mechanizmu <i>lead nation</i> .	n/a
4. Chýbajú ustanovenia pre spoločný nákup hotových výrobkov (<i>off-the-shelf procurement</i>).	ZDIEĽAME
5. Limitované možnosti pripojenia sa k už existujúcemu obstarávaniu iného členského štátu.	n/a
6. Nedostatok harmonizácie národných procesov spojených s utajovanými informáciami.	n/a
7. Zložitosť ustanovení o subdodávateľoch.	ZDIEĽAME
8. Chýbajúce ustanovenia o možnosti otvoreného konania.	n/a

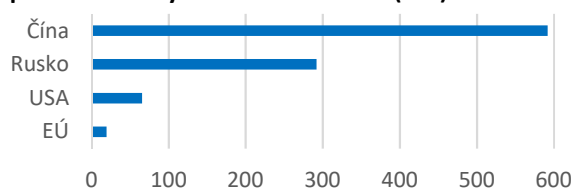
2. Spoločné obstarávanie

Ruská vojenská agresia na Ukrajine v roku 2022 zdôraznila potrebu posilnenia európskej obrannej, technologickej a priemyselnej základne (EDTIB - *European Defence Technological and Industrial Base*). Na základe záverov Versailleského summitu z marca 2022 vykonala Európska komisia (EK) v koordinácii s Európskou obrannou agentúrou (EDA – *European Defence Agency*) *Analýzu nedostatkov v obranných investíciách členských štátov EÚ*, počas ktorej prišla k nasledovným záverom:

A) Nedostatočné financovanie

V rokoch 1999 až 2021 narástli výdavky na obranu členských štátov EÚ iba o 19,7 %. Pre porovnanie, za rovnaké obdobie narástli výdavky na obranu v USA o 65,7 %, v Rusku o 292 % a v Číne až o 592 %.³

Graf 1: Nárast rozpočtov ČŠ EÚ na obranu (1991-2021) v porovnaní s inými štátmi zaostáva (v %)

Zdroj: Európska komisia, "Joint Communication."

B) Chýbajúce spôsobilosti

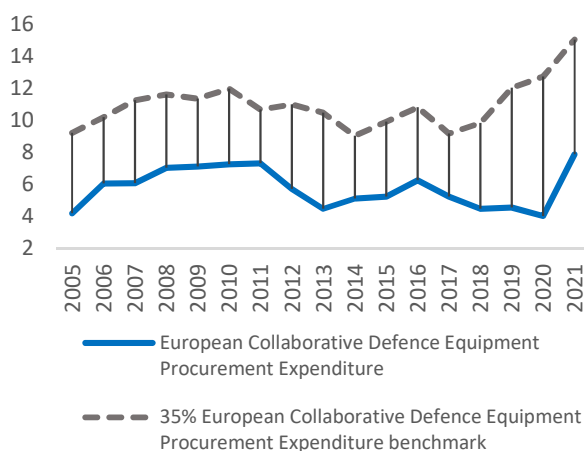
Analýza identifikuje tri urgentné krátkodobé priority chýbajúcich spôsobilostí

- doplniť vyčerpané sklady vojenského materiálu
- nahradiť zastarané systémy zo sovietskej éry
- posilniť protivzdušnú a protiraketovú obranu⁴

C) Nedostatky obranného priemyslu

Hlavnými nedostatkami EDTIB je roztrieštenie ponuky a dopytu. Okrem niekoľkých väčších spoločností pozostáva obranný priemysel z množstva národných výrobcov, ktorí produkujú malé množstvá výrobkov pre malé trhy. Zároveň na strane ponuky vlády jednotlivých štátov nekoordinujú svoje požiadavky v oblasti obrany. Pretrvávajú aj závislosti na zahraničných zbraňových systémoch (najmä z USA) a zdrojoch kritických surovín, pre ktoré EÚ nemá vlastnú alternatívu.⁵ V roku 2022 napriek zvýšeným európskym výdavkom na obranu tvoril podiel spoločného obstarávania len 18 % v porovnaní s 35 % referenčnou hodnotou dohodnutou členskými štátmi v rámci EDA (a záväzkom, ku ktorému sa prihlásili ČŠ PESCO). Nedostatočná spolupráca vedie k duplicitám výroby obranných systémov rovnakého typu v EÚ a plytvaniu prostriedkami.^{6 7}

Graf 2: Skutočná hodnota spoločného európskeho obstarávania vs. benchmark 35 % hodnoty výdavkov na obstaranie vojenskej techniky (v %)

Zdroj: EDA, 2023⁸

3. "Spoločné oznámenie Európskemu parlamentu, Európskej rade, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov o analýze nedostatku investícií do obrany a ďalšom postupe," Európska komisia, 18. máj, 2022, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52022JC0024>.

4. Európska komisia, "Spoločné oznámenie."

5. Európska komisia, "Spoločné oznámenie."

6. "Defence Data 2020-2021: Key findings and analysis," Európska obranná agentúra, 8. december, 2022, <https://eda.europa.eu/docs/default-source/brochures/eda---defence-data-2021---web---final.pdf>.

7. Medziročné zmeny sú čiastočne ovplyvnené aj počtom štátov, ktoré poskytujú údaje o európskom spoločnom obstarávaní (napr. 2021:14 ČŠ, 2020: 11 ČŠ).

8. Európska obranná agentúra, "Defence Data 2020-2021."

Na odstránenie vyššie uvedených nedostatkov budú potrebné výrazné investície do obranného priemyslu členských štátov EÚ. Európska komisia pritom považuje za potrebné harmonizovať dopyt a investovať v čo najväčšej možnej miere spoločne. Investície musia byť koordinované, aby nedošlo k prehĺbeniu roztrieštenosti európskeho obranného sektora. Cieľom spolupráce a koordinácie je tiež zvýšiť potenciál na spoluprácu v priebehu životného cyklu vybavenia, odstrániť externé závislosti a podporiť interoperabilitu štátov.⁹

S úmyslom odstránenia identifikovaných nedostatkov predstavila Európska komisia súbor krátkodobých a dlhodobých opatrení na posilnenie európskeho obranného priemyslu prostredníctvom spoločného obstarávania a na posilnenie ponuky podporou priemyselných výrobných kapacít. Týmito opatreniami sú:

- **Založenie pracovnej skupiny pre spoločné obstarávanie v oblasti obrany DJPTF** (*Defence Joint Procurement Task Force*) zo zástupcov EDA, EK a EEAS, ktorá spolupracuje s členskými štátmi pri koordinácii ich krátkodobých potrieb obstarávania. Jej vznik je reakciou na ohlásené navýšenie financovania obrany členskými štátmi, pri ktorom má podnecovať úspory z hromadnej výroby spájaním záujmov a zjednocovaním požiadaviek pri obstarávaní podobných produktov.¹⁰
- **Návrh krátkodobého nástroja EDIRPA** (*Instrument for the reinforcement of the European defence industry through common procurement*) na posilnenie kapacít obranného priemyslu prostredníctvom spoločného obstarávania pri vyplňaní identifikovaných kritických medzier. V súčasnom štádiu návrhu by malo ísť o finančnú investíciu, ktorá má byť motiváciou pre členské štáty, aby uprednostnili spoločné obstarávanie a tak zvýšili spoluprácu medzi sebou. Spoločné objednávky zároveň zvýšia predvídateľnosť vývoja trhu pre podniky obranného priemyslu, čo napomôže lepšie plánovať navýšenie v súčasnosti nedostatočných výrobných kapacít.^{11 12}
- **Návrh nariadenia o Európskom programe obranných investícií EDIP** (*European Defence Investment Programme*). EDIP by mal predstavovať legislatívny návrh na podporu spoločného obstarávania ČS EÚ. Pôvodným zámerom bolo pripraviť krátkodobý nástroj EDIRPA a následne dlhodobý nástroj EDIP od roku 2025, čo ale skomplikovalo dlhé schvaľovanie EDIRPA. Implementačná doba EDIRPA sa teda posunula do konca roka 2025, čo umožní budovať EDIP na skúsenostiach z nej. V prípade EDIP je ale otázný celkový objem finančných prostriedkov, ktorý by mal byť väčší než EDIRPA a ktorých vyčlenenie v rámci súčasného VFR (viacročný finančný rámec) nie je realistické. EDIP by zároveň mohol byť príležitosťou pre diskusiu o mapovaní priemyselných kapacít a prioritných objednávkach, ktoré ČS odmietli v Nariadení ASAP.¹³

---

9. Európska komisia, "Spoločné oznámenie."

10. Európska komisia, "Spoločné oznámenie."

11. "EDIRPA – Incentivising common procurement," Európska komisia, 6. december, 2022.

12. EDIRPA je v čase písania tejto práce iba návrhom nového nástroja EK, ktorý ešte nebol schválený Parlamentom a Radou EÚ. EK je pripravená do konca roka 2025 vyčleniť 300 miliónov EUR z rozpočtu EÚ na podporu spoločného obstarávania. Tie nebudú slúžiť na obstaranie výrobkov, ale mohli by napr. pokryť úhradu administratívnych nákladov, vypracovanie analýz ponuky alebo zjednotenie technických špecifikácií. Pri poskytovaní financií z EDIRPA sa zvažuje hodnotiť kritériá akými sú napr. rýchlosť obstarávania, rozbehnutie počiatočnej fázy, vplyv na konkurencieschopnosť EDTIB, veľkosť konzorcia alebo kvalita spolupráce.

13. Európska komisia, "Spoločné oznámenie."

2.1 Výhody a negatíva spoločného obstarávania¹⁴

Do programov spoločného obstarávania štáty vstupujú s očakávaním konkrétnych výhod oproti samostatnému postupu. Okrem zníženia nákladov na vývoj a produkciu dovoľuje spoločné obstarávanie štátom získať vojenskú techniku, ktorá by im bola inak neprístupná z dôvodu nedostatočného rozpočtu alebo chýbajúcich technických a priemyselných kapacít. Manažment spoločných obstarávacích programov môže byť tiež zverený špecializovanej medzinárodnej organizácii alebo agentúre. Takto spravované programy môžu vďaka zdieľaným administratívnym nákladom a flexibilnej štruktúre dosiahnuť ďalšie úspory. Obranné systémy získané spoločným postupom zväčša dosahujú vyššiu mieru interoperability a štandardizácie a vedú teda aj k vyššej taktickej a operačnej efektívnosti pri spoločnom nasadení ozbrojených síl. V neposlednom rade vedie spoločný postup aj k podpore priemyslu prenosom technológií alebo politickým výhodám vyplývajúcim z medzinárodnej spolupráce. Potenciálne výhody spoločného obstarávania sumarizuje Graf 3.

Graf 3: Potenciálne výhody spoločného obstarávania vojenskej techniky a materiálu¹⁵

rozloženie nákladov na vývoj medzi všetky zúčastnené štáty	možnosť prenosu administratívneho bremena na špecializovanú agentúru
zníženie kusovej ceny zaistením väčšieho objemu výroby, konsolidácia požiadaviek, časová úspora pri realizácii	získanie VTaM, ktorý by bol inak nedostupný z dôvodu nízkeho rozpočtu alebo chýbajúcich technických a priemyselných kapacít
operačné výhody vyplývajúce z vyššej miery interoperability a štandardizácie	posilnenie medzinárodnej spolupráce
väčšia istota úspešného zavŕšenia programu (pre štáty je náročnejšie vystúpiť zo spoločného projektu, než ukončiť národný)	posilnenie vlastnej obrannej technologickej a priemyselnej základne prenosom technológií a výrobných kapacít

Napriek vyššie uvedenému zoznamu potenciálnych výhod programov spoločného obstarávania očakávané benefity nie sú garantované a nemusia sa vždy prejavíť z rozličných dôvodov (Graf 4). To je spôsobené najmä zložitou obstarávacím procesom a neefektívnym vynaložením finančných a priemyselných prostriedkov, pokiaľ sú alokované na základe princípu tzv. *juste retour* alebo jeho variácií. Princíp *juste retour* je známy aj ako princíp spravodlivého návratu investície (alebo ako ekvivalent offsetov v prípade spoločného obstarávania). Na základe tohto princípu by mala hodnota kontraktov pridelených spoločnostiam na území daného štátu odzrkadľovať finančný príspevok tohto štátu do spoločného programu. Takýto postup môže viesť k podpore domáceho priemyslu, ale zároveň znížiť efektívnosť vynaložených prostriedkov, pretože kontrakty nie sú realizované tam, kde je to

14. Rozlišujeme medzi projektom obstarania a jednoduchým nákupom alebo doplnením zásob, ktoré chápeme v zmysle rezortnej Smernice o vyzbrojovaní č. 14/2019 v aktuálnom znení ako jednoduché jednorazové operácie, pri ktorých je použitie projektového riadenia neefektívne vzhľadom na množstvo, čas realizácie a predpokladané náklady dodávaného materiálu. Výsledkom je dodávka výrobku obranného priemyslu alebo významného nevojenského materiálu, ktorý vzhľadom na určenie a použitie nevyvolá ďalšie súvisiace náklady (napr. zvýšené náklady na výcvik, náhradné dielce a zásoby, logistickú podporu).

15. Baudouin Heuninckx, "A Primer to Collaborative Defence Procurement in Europe: Troubles, Achievements and Prospects," *Public Procurement Law Review* 17, č. 3 (2008): 3.

najvýhodnejšie. Spoločné obstarávanie je zložitý rozhodovací proces, na ktorom sa účastní množstvo vojenských, politických a priemyslových záujmových skupín. Dosiagnúť kompromis medzi týmito záujmami je relatívne náročné aj pri samostatnom postupe na národnej úrovni. Pri spájaní viacerých štátov teda náročnosť celého obstarávania narastá exponenciálne. Rôzne geopolitické pozície a vojenské doktríny jednotlivých štátov ďalej vedú k rôznym požiadavkám na spôsobilosti vojenskej techniky, a to aj v prípade identického systému. Formuláciu spoločných pravidiel ďalej komplikujú rozdielne prístupy k národnému obstarávaniu a súperiace priemyselné záujmy.^{16 17}

Graf 4: Potenciálne problémy spoločného obstarávania vojenskej techniky a materiálu¹⁸

harmonizácia časových harmonogramov a operačných požiadaviek na vojenskú techniku môže zdržať procesy a navýšiť ich cenu	nedostatočný dôraz na manažment celého životného cyklu	nedostatočne flexibilné rozdelenie stanovených projektových fáz (vývoj, produkcia, podpora)
aplikovanie princípu <i>juste retour</i> a neefektívna alokácia zdrojov, duplikovanie práce a navýšenie vývojových a produkčných nákladov	zložitá právna štruktúra spôsobená prelínaním národného práva viacerých štátov a neistoty o uplatňovaní európskeho práva	zložitá a neefektívna štruktúra pre prijímanie rozhodnutí, formalizácia vzťahov s rastúcim počtom partnerov

V prípade spoločných projektov budú národné požiadavky na technickú špecifikáciu výsledného produktu nevyhnutne podliehať kompromisom. To zvyšuje riziko, že ozbrojené sily nakoniec nedostanú produkt, o ktorý žiadali.¹⁹ Príkladom je program OCCAR Boxer, ktorého cieľom bol vývoj bojového obrneného vozidla iniciovaný Francúzskom a Nemeckom. Výsledkom protichodných požiadaviek na technické a operačné vlastnosti bolo príliš ťažké a vysoké vozidlo nevhodné na boj v mestskej zástavbe.²⁰ Problémom bol nesúlad medzi požiadavkami Francúzska na použitie ich domáceho prevodového systému a kapacity aspoň 11 vojakov, ktorá vychádzala z francúzskych vojenských štandardov, s nemeckými požiadavkami na relatívne vysokú palebnú silu. Napriek vystúpeniu Francúzska z programu je ale dodnes výsledný produkt kompromisom. **Vplyv samotnej obstarávacej inštitúcie je ale v tomto prípade minimálny. Operačné požiadavky a technické**

16. Jocelyn Mawdsley, "Arms, Agencies and Accountability: The Case of OCCAR," *European Security* 12, č. 3-4 (2004): 9.

17. Porovnanie výhodnosti spoločného obstarávania oproti samostatnému postupu je pre nedostatok verejne dostupných informácií a veľké množstvo premenných relatívne náročné. Napriek tomu existujú pokusy o empirické porovnanie ako napr. štúdia autorov Keith Hartley a Derek Braddon, v ktorej overujú hypotézu, že s vyšším počtom spolupracujúcich štátov klesá efektivita spoločných programov vyzbrojovania. Podľa predložených hypotéz by pri väčšom počte medzinárodných partnerov mali úmerne narastať náklady spojené s vytvorením a manažovaním takéhoto medzinárodného programu alebo organizácie. Kvôli rozdielnej efektívnej byrokracii na národnej úrovni celý program napreduje rýchlosťou najpomalšieho partnera. S vyšším počtom partnerov narastá aj zložitnosť a formálnosť vzťahov medzi nimi navzájom a medzi hlavnými dodávateľmi, čo môže spomaliť inovácie a iniciatívu. Test týchto predpokladov vychádza z porovnania leteckých spoločností Airbus a Boeing, pričom Airbus by mal byť menej efektívny, pretože sa jedná o spoločný projekt viacerých štátov. To ale závery štúdie nepodporujú. Efektivitu, meranú dĺžkou trvania vývojových procesov nových lietadiel, viacnárodná povaha konzorcia Airbus neovplyvnila. Minimálne v prípade týchto dvoch spoločností teda neexistuje presvedčivý dôkaz, že spoločný projekt je menej efektívny než národný.

18. Heuninckx, "Primer."

19. Mawdsley, "Arms, Agencies and Accountability," 14.

20. Mawdsley, "Arms, Agencies and Accountability," 15.

špecifikácie nie sú zodpovednosťou agentúr/obstarávacích inštitúcií, ale ozbrojených síl, ktoré na programoch a obstarávaníach spolupracujú.

2.2 Spôsoby spoločného obstarávania

Spoločné obstarávanie môže byť zabezpečené štátmi *ad hoc* alebo využitím už existujúcich štruktúr a organizácií. *Oznámenie Komisie o usmerneniach o kooperatívnom obstarávaní v oblastiach obrany a bezpečnosti* vychádza zo *Smernice o verejnom obstarávaní 2014/24/EÚ* – tzv. civilná smernica (keďže *Smernica 81/2009 ES* spoločné obstarávanie neupravuje) a definuje dve hlavné kategórie:

Spoločné obstarávanie bez využitia centrálnej obstarávacej organizácie²¹

- Postup verejného obstarávania môžu vykonať spoločne dvaja alebo viacerí verejní obstarávatelia. Smernica neuvádza žiadne špecifické postupy spoločného obstarávania, ale článok 39 špecifikuje prvky, ktoré je potrebné stanoviť v spoločných dohodách: zodpovednosť strán, príslušné vnútroštátne ustanovenia a vnútorná organizácia postupu obstarávania.
- Cezhraničné obstarávanie bez centrálnej obstarávacej organizácie je možné aj prostredníctvom spoločného subjektu, ktorí zriadili verejní obstarávatelia z rôznych ČŠ alebo obstarávatelia podľa osobitných predpisov (napr. nariadenie Európskeho parlamentu a Rady č. 1082/2006 z 5. júla 2006 o Európskom zoskupení územnej spolupráce).

Spoločné obstarávanie s centrálnou obstarávacou organizáciou²²

- Centrálna obstarávacia organizácia môže byť centrálna obstarávacia organizácia jedného z členských štátov, ktoré sa zúčastňujú na spoločnom obstarávaní alebo európsky verejný orgán.
  - a) V prvom prípade sa jedná o scenár vedúcej krajiny (*lead nation*), v ktorom dva alebo viaceré členské štáty vymenujú verejného obstarávateľa alebo obstarávateľa jedného zo zúčastnených členských štátov ako centrálnej obstarávacej organizácie.
  - b) Európsky verejný orgán, ktorý nie je verejným obstarávateľom ani obstarávateľom, môže konať ako centrálna obstarávacia organizácia. Verejní obstarávatelia majú povinnosť uistiť sa, že pravidlá, ktoré použila centrálna obstarávacia organizácia, sú v súlade s pravidlami uvedenými v Smernici 2009/81/ES. Ako príklad európskeho verejného orgánu je uvedená EDA.

Predmetom tejto analýzy je spoločné obstarávanie prostredníctvom medzinárodných organizácií a agentúr a tieto prípady nemusia nutne spadať do jednej z predchádzajúcich kategórií. V zmysle § 15 ods. 2 zákona č. 343/2015 Z. z. o verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ZVO) môže byť centrálnou obstarávacou inštitúciou verejný obstarávateľ, obstarávateľ alebo európsky orgán verejnej moci. Vychádzajúc z *Oznámenia Európskej komisie o usmerneniach o kooperatívnom obstarávaní v oblasti obrany a bezpečnosti* je možné s istotou určiť ako centrálnu obstarávaciu organizáciu len EDA, ktorá sa v oznámení uvádza príkladom ako európsky verejný orgán. Vzhľadom na to, že toto oznámenie neposkytuje bližšiu definíciu európskeho verejného orgánu, nie je možné s istotou tvrdiť, či sú ním aj NSPA a OCCAR. Na základe vyjadrení organizačných zložiek MO SR nie je možné NSPA a OCCAR považovať za európske verejné orgány a teda ani ich ustanoviť ako centrálnu obstarávaciu organizáciu v zmysle európskeho práva. **NSPA a OCCAR teda teoreticky predstavujú tretiu kategóriu, ktorá stojí mimo rámca uvedeného v Oznámení Komisie o kooperatívnom obstarávaní. Dilema povinnosti uplatniť ustanovenia Smernice 2009/81/ES pri využití NSPA a OCCAR je bližšie vysvetlená v časti 6.2.4.**

21. "Oznámenie Komisie o usmerneniach o kooperatívnom obstarávaní v oblastiach obrany a bezpečnosti (smernica 2009/81/ES o obstarávaní v oblasti obrany a bezpečnosti)," Európska komisia, 8. máj, 2019, [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019XC0508\(01\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019XC0508(01)&from=EN).

22. Európska komisia, "Oznámenie komisie."

3. EDA

Názov	Európska obranná agentúra
Rok vzniku	2004 (Jednotná akcia Rady 2004/551/SZBP)
Zakladajúce štáty	členské štáty EÚ s výnimkou Dánska
Ďalšie ČŠ	všetky členské štáty EÚ, od marca 2023 aj Dánsko
Účasť mimo ČŠ	áno – partnerskými štátmi sú USA, Nórsko, Švajčiarsko, Srbsko a Ukrajina, rozsah ich zapojenia určujú individuálne administratívne dohody s EDA
Princípy fungovania	<p>EDA funguje hlavne ako katalyzátor: propaguje kolaboráciu ČŠ EÚ v oblasti obrany, spúšťa iniciatívy pre zlepšovanie obranných spôsobilostí a vykonáva nad nimi dohľad (napr. PESCO alebo CARD). V EDF má štatút pozorovateľa a je poradným orgánom pre oblasť obranných spôsobilostí.</p> <p>Okrem vyššie uvedených úloh je ale agentúra schopná zastrešovať aj programy spoločného obstarávania VTaM. Sice to nie je jej primárna úloha, ale v súlade s čl. 5 Rozhodnutia Rady 2015/1835/SZBP môže na žiadosť členských štátov prevziať zodpovednosť za riadenie osobitných programov.²³ Môže tiež pripraviť program, pri ktorom sa počíta s odovzdaním do správy OCCAR alebo inej podobnej organizácie. Čl. 21 Rozhodnutia Rady 2015/1835/SZBP agentúru ďalej oprávňuje nadobúdať tovar²⁴ prostredníctvom verejných zákaziek (v rámci rozsahu poslania agentúry, jej funkcií a úloh a v súlade s príslušnými pravidlami Únie upravujúcimi zadávanie verejných zákaziek).²⁵</p>
Organizačná štruktúra	<ul style="list-style-type: none"> • Riadiaci výbor, určuje strategické smerovanie, schvaľuje vznik projektov, zodpovedá sa Rade • Výkonný riaditeľ – zabezpečuje každodenné administratívne fungovanie agentúry, vykonávanie plánovacieho rámca, prípravy rozpočtov a personálne záležitosti (od mája 2020 Jiří Šedivý) • Riaditeľstvo pre priemysel a synergiu • Riaditeľstvo pre spôsobilosti, vyzbrojovanie a plánovanie • Riaditeľstvo pre výskum, technológie a inovácie • Riaditeľstvo pre korporátne služby
Úlohy	<p>Plní úlohy definované Rozhodnutím Rady 2015/1835/SZBP:</p> <ol style="list-style-type: none"> a) prispieva k určovaniu cieľov vojenských spôsobilostí členských štátov a hodnoteniu dodržiavania záväzkov prijatých členskými štátmi v oblasti spôsobilostí b) podporuje harmonizáciu operačných potrieb a prijímanie efektívnych a kompatibilných metód obstarávania c) navrhuje viacstranné projekty na plnenie cieľov v oblasti vojenských spôsobilostí a zabezpečuje koordináciu programov vykonávaných členskými štátmi a riadenie osobitných programov spolupráce d) podporuje výskum v oblasti obrannej technológie, koordinuje a plánuje spoločnú výskumnú činnosť a štúdie technických riešení, ktoré zodpovedajú budúcim operačným potrebám e) prispieva k určovaniu a v prípade potreby k vykonávaniu akýchkoľvek užitočných opatrení na posilňovanie priemyselnej a technickej základne sektora obrany a na zvyšovanie efektívnosti vojenských výdavkov f) s výhradou rozhodnutia Rady o vytvorení stálej štruktúrovanej spolupráce podporuje túto spoluprácu g) usiluje o zabezpečenie ucelenosti s inými politikami Únie, pokiaľ tieto majú dôsledky na obranné spôsobilosti h) podporuje hlbšiu obrannú spoluprácu medzi zúčastnenými členskými štátmi v súlade s politickým rámcom pre systematickú a dlhodobú obrannú spoluprácu i) poskytuje podporu operáciám SBOP so zreteľom na postupy krízového riadenia EÚ²⁶

23. "Rozhodnutie Rady (SZBP) 2015/1835 z 12. októbra 2015, ktorým sa vymedzuje štatút, sídlo a spôsob fungovania Európskej obrannej agentúry," Rada Európskej únie, 13. október, 2015, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/sk/TXT/?uri=CELEX%3A32015D1835>.

24. V zmysle nadobudnutia práva nakladať ako vlastník s hnutelným hmotným majetkom.

25. Rada Európskej únie, "Rozhodnutie Rady (SZBP) 2015/1835."

26. Rada Európskej únie, "Rozhodnutie Rady (SZBP) 2015/1835."

V rámci EDA existuje niekoľko modelov spoločných programov, ktoré fungujú buď na báze dobrovoľného zapojenia, alebo od začiatku predpokladajú účasť všetkých členov. Obsahom týchto projektov a programov nebýva väčšinou obstarávanie, ale skôr výskum a vývoj nových obranných spôsobilostí, rozvoj súčasných spôsobilostí alebo prevádzka spoločného výcviku. Nižšie uvedené možnosti dovoľujú EDA prispôbovať sa rôznym strategickým prioritám, operačným požiadavkám a úrovňam záujmu členských štátov²⁷:

- a) **EDA projekty** – môžu byť iniciované agentúrou samostatne, väčšinou sa jedná o rozsiahle projekty so širokou účasťou, ako napr. projekt európskej vzdušnej transportnej letky (EATF - *European Air Transport Fleet*).²⁸
- b) **Ad hoc projekty**
  - **projekty kategórie A (opt-out)** - sú predkladané jedným alebo niekoľkými členskými štátmi alebo výkonným riaditeľom riadiacemu výboru a predpokladajú účasť všetkých členských krajín EDA. Štáty, ktoré nemajú záujem zapojiť sa do projektu, o tejto skutočnosti informujú výkonného riaditeľa a môže im byť udelený tzv. *opt-out*. Vytvorenie *ad hoc* projektu alebo programu schvaľuje riadiaci výbor zložený zo zástupcov zúčastnených členských krajín a ak do projektu prispieva Únia, aj zo zástupcu Komisie.²⁹
  - **projekty kategórie B (opt-in)** - jeden alebo viac členských štátov môžu predložiť riadiacemu výboru zámer vytvoriť *ad hoc* projekt alebo program v rámci pôsobnosti agentúry. Ostatné členské štáty sa po prejavení vôle a notifikácii pôvodným účastníkom projektu môžu zapojiť neskôr – majú tzv. možnosť *opt-in*.³⁰

Okrem spoločného výskumu a vývoja je EDA plne schopná riadiť aj projekty a programy spoločného obstarávania vojenskej techniky a materiálu a zadávať zákazky dodávateľom v mene zúčastnených štátov. Tieto spoločné projekty majú väčšinou podobu *ad hoc* projektov kategórie B (s možnosťou zúčastniť sa). Oba druhy *ad hoc* projektov zastrešuje EDA, ale financujú ich výhradne zúčastnené štáty. Tie majú tiež možnosť rozhodnúť, či bude EDA zverené aj administratívne a finančné riadenie projektu.³¹ V tom prípade sa súčasťou projektového rozpočtu stávajú náklady agentúry na prevádzku, personál a zasadnutia,³² pokiaľ takéto náklady vznikli v priamom dôsledku riadenia dotknutých *ad hoc* projektov a programov.³³

3.1 Úspory

3.1.1 Uplatnenie výnimky z platby DPH

Teoretickou výhodou spoločného obstarávania prostredníctvom *ad hoc* projektov pod záštitou EDA by mohlo byť uplatnenie výnimky z platby DPH. Samotná EDA má výnimku z platby DPH na nákup tovarov a služieb pre svoje oficiálne účely už od svojho založenia v roku 2004. Na zasadnutí Európskej rady v decembri 2013 bolo ale rozhodnuté, že na podporu inovácie a spolupráce v oblasti obrany bude potrebné vytvoriť dodatočné motivačné nástroje. Rozhodnutím Rady z roku 2015 nadobudla platnosť výnimka z platby DPH pre všetky spoločné projekty zastrešené agentúrou, pri ktorých sa dá preukázať

27. Katia Vlachos-Dengler, "The EDA and armaments collaboration," in *The European Defence Agency*, ed. Nikolaos Karampekios a Iraklis Oikonomou (New York: Routledge, 2015), 98.

28. "European Air Transport Fleet (EATF)," Európska obranná agentúra, navštívené 11. apríla, 2023, [https://eda.europa.eu/what-we-do/all-activities/activities-search/european-air-transport-fleet-\(eatf\)](https://eda.europa.eu/what-we-do/all-activities/activities-search/european-air-transport-fleet-(eatf)).

29. Rada Európskej únie, "Rozhodnutie Rady (SZBP) 2015/1835."

30. Rada Európskej únie, "Rozhodnutie Rady (SZBP) 2015/1835."

31. "General Provisions Applicable to Ad Hoc Research & Technology Projects and Programmes of the European Defence Agency," Európska obranná agentúra, 10. jún, 2010, <https://www.ordinariat.sk/data/files/2791.pdf>.

32. Európska obranná agentúra, "General Provisions."

33. Európska obranná agentúra, "General Provisions."

vytvorenie pridanej hodnoty aktivitami EDA. To zahŕňa aj nákup tovarov a služieb v rámci *ad hoc* projektov a programov.³⁴ **Pre uplatnenie výnimky z platby DPH ale musia byť splnené tri podmienky:**

- 1. Obstarávanía musia byť uskutočnené v rámci oficiálneho *ad hoc* projektu EDA.**
- 2. Zapojenie EDA do projektu musí vytvárať pridanú hodnotu.**
- 3. Úlohou EDA v projekte nesmie byť iba obstaranie tovarov a služieb v mene členských štátov.**³⁵

Spoločné obstarávanie prostredníctvom EDA ako centrálnej obstarávacej inštitúcie nie je samo o sebe dostatočným dôkazom o existencii pridanej hodnoty v zmysle čl. 27.3 Rozhodnutia Rady 2015/1835 ani európskej smernice o DPH³⁶ a existujúcich právnych precedensov. Výnimka sa nevzťahuje na prípady, pri ktorých je úlohou EDA iba obstaranie tovaru alebo služieb v mene členských štátov. Aby bolo možné výnimku uplatniť, je potrebné demonštrovať existenciu pridanej hodnoty, teda že EDA prináša substantívny príspevok do *ad hoc* aktivít v súlade so svojím poslaním a úlohami podľa čl. 2 a 5 Rozhodnutia Rady 2015/1835. V ideálnom prípade by týmto substantívnym príspevkom malo byť zaručenie vyššej miery efektivity, než keby bolo obstarávanie vykonané členskými štátmi individuálne (alebo spoločne ale mimo EDA).³⁷

Positívne účinky spoločného obstarávania teda osamote nepredstavujú dostatočnú pridanú hodnotu pre uplatnenie výnimky. Podobne ani vytvorenie cezhraničného konzorcia viacerých ekonomických operátorov nie je pridanou hodnotou EDA, ale trhovým efektom. Zdôvodnenie pridanej hodnoty by sa teda malo zamerať na špecifické aktivity EDA, ktorými môžu byť napríklad analýzy nedostatkov, dosahové štúdie, agregovanie národných požiadaviek, prieskum trhu alebo využitie IT nástrojov na centrálnu správu požiadaviek, objednávok a dodávok.³⁸

Najväčšou prekážkou pre uplatnenie výnimky z platby DPH v zmysle Rozhodnutia Rady 2015/1835 je ale u väčšiny ČŠ ich vlastná legislatíva. V priebehu rokovaní o projekte spoločného obstarávania delostreleckej munície sa viacero ČŠ vrátane Slovenska vyjadrilo, že vzhľadom na svoje vnútroštátne predpisy nie sú v pozícii využiť možnosť oslobodenia od platby DPH a to bez ohľadu na naplnenie vyššie uvedených podmienok.

3.1.2 Stimulačné programy Európskej únie

Okrem úľavy z DPH môžu *ad hoc* projekty pod záštitou EDA využívať stimulačné programy EÚ. V súčasnosti najväčším takým programom je Európsky obranný fond (EDF – *European Defence Fund*), do ktorého bolo na obdobie 2021 až 2027 vyčlenených takmer 8 mld. EUR. Účelom EDF je financovať spoločný výskum a vývoj (3 a viac ČŠ) v oblasti obranných produktov a technológií až po výrobu prototypu a preklopenie do fázy akvizície. Povinnosťou záujemcov o financovanie z EDF pri vývoji je preukázať úmysel zakúpiť výsledný produkt. **Samotná akvizícia konečného produktu ale už z fondu krytá nie je.**³⁹ EDF by teda bol pre *ad hoc* projekty EDA (alebo projekty PESCO) relevantný iba v prípade počiatočného výskumu a vývoja.

34. "Guidelines on VAT Exemption," Európska obranná agentúra, 9. december, 2019, <https://eda.europa.eu/publications-and-data/brochures/guidelines-on-vat-exemption>.

35. Európska obranná agentúra, "Guidelines on VAT Exemption."

36. "Smernica Rady 2006/112/ES z 28. novembra 2006 o spoločnom systéme dane z pridanej hodnoty," Rada Európskej únie, 11. decembra, 2006, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:32006L0112&from=EN>.

37. Európska obranná agentúra, "Guidelines on VAT Exemption."

38. Európska obranná agentúra, "Guidelines on VAT Exemption."

39. François Arbault a Guillaume Galtier, "European Defence Fund," prezentácia, jún 2022, <https://defence-industry-space.ec.europa.eu/system/files/2022-06/EUROSATORY2022%20-%20EDF%20general%20presentation%20-%20final.pdf>.

V súvislosti s *Analýzou nedostatkov v obranných investíciách* spomenutou v úvode je ale v súčasnosti pripravovaný ďalší stimulačný nástroj, legislatíva EDIRPA (*instrument for the reinforcement of the European defence industry through common procurement – nástroj na posilnenie európskeho obranného priemyslu prostredníctvom spoločného obstarávania*). Úlohou tohto krátkodobého nástroja je motivovať členské štáty k spoločnému obstarávaniu vojenskej techniky a materiálu. Existujúci návrh nijak formálne neobmedzuje predmet obstarávania, ale jeho úmyslom je pomôcť vyplniť kritické medzery, ktoré sa prejavili po ruskom útoku na Ukrajinu. V prípade záujmu o príspevok z EDIRPA sa požaduje, aby sa obstarávanie riadilo Smernicou 2009/81/ES.

Pri spoločnom postupe pod záštitou EDA je možné očakávať prejavenie úspor z vyššieho objemu objednávok, rovnako ako v prípade OCCAR a NSPA.

3.2 Poplatky

Súčasťou projektového rozpočtu hradeného ČŠ sa stávajú aj náklady EDA na prevádzku, personál a zasadnutia,⁴⁰ pokiaľ tieto náklady vznikli v priamom dôsledku riadenia dotknutých *ad hoc* projektov a programov.⁴¹ V prípade, že riadenie projektu bolo zverené agentúre, hradia tieto dodatočné náklady zúčastnené členské štáty. Výška poplatkov za riadenie projektov sa líši prípad od prípadu. Napríklad čo sa týka v súčasnosti riešených projektov spoločného obstarávania munície, CBRN vybavenia a výstroje vojaka, nebudú ČŠ účtované žiadne poplatky a náklady na riadenie projektov budú hradené z rozpočtu EDA.

3.3 Čas

Spoločné obstarávanie vojenskej techniky a materiálu prostredníctvom EDA by s najväčšou pravdepodobnosťou malo formu *ad hoc* projektu kategórie B (s možnosťou zúčastniť sa). V takom prípade by na vznik projektu pod hlavičkou EDA stačilo oznámiť Riadiacemu výboru úmysel o vytvorení *ad hoc* projektu kategórie B a dodať informácie o prípadnom rozpočte, ľudských zdrojoch alebo príspevkoch tretích strán.⁴² Pokiaľ Riadiaci výbor do jedného mesiaca nerozhodne inak, takýto projekt sa stáva projektom agentúry. V tomto momente má projekt ešte stále podobu predbežného návrhu projektu (OD - *outline description*). Kľúčovým dokumentom, ktorý vytvára právny záväzok zúčastnených štátov k projektu, je až projektová dohoda (PA - *project arrangement*).

Projekt teda vzniká na základe predbežného návrhu súhlasom Riadiaceho výboru, resp. uplynutím lehoty bez námietky. Od tohto momentu po podpísanie záväznej projektovej dohody prebiehajú rokovania o technických špecifikáciách a detailoch projektovej dohody. Po zjednotení technických špecifikácií sa prechádza k vytvoreniu návrhu tendru a celý proces končí podpísaním projektovej dohody členskými štátmi. **Odhadovaný čas od vzniku projektu po podpísanie projektovej dohody sú zhruba 4 mesiace (prípadne o jeden viac od predbežného návrhu po schválenie Riadiacim výborom).**⁴³ Realita ale bude závisieť od zložitosti projektu a počtu zúčastnených štátov. Na konci tohto procesu je tender a projekt pokračuje verejnou súťažou a výberom dodávateľa.

---

40. Rada Európskej únie, "Rozhodnutie Rady (SZBP) 2015/1835."

41. Rada Európskej únie, "Rozhodnutie Rady (SZBP) 2015/1835."

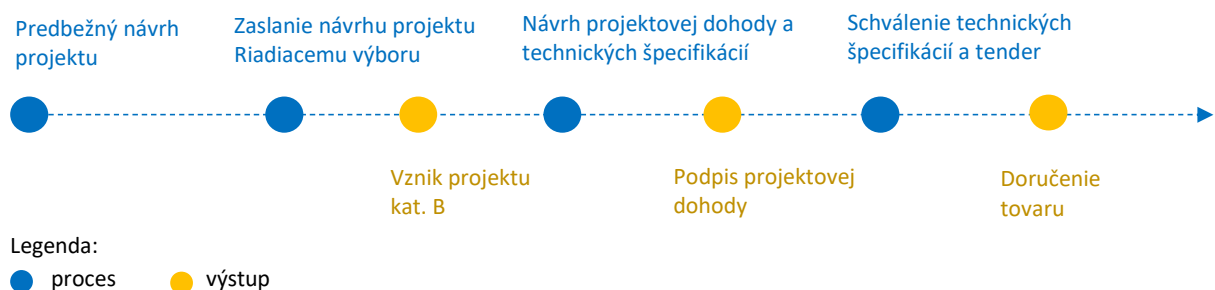
42. Rada Európskej únie, "Rozhodnutie Rady (SZBP) 2015/1835."

43. Časový odhad a vzorová časová línia *ad hoc* projektu kategórie B vypracované na základe záznamov zo stretnutí k pripravovaným spoločným *ad hoc* projektom na pôde EDA.

Výsledná projektová dohoda sa drží šablóny EDA poskytnutej projektovým manažérom a obsahuje:

- a) Ciele
- b) Plán prác
- c) Zoznam úloh
- d) Náklady a finančné dohody medzi ČŠ
- e) Kontraktové dohody
- f) Projektový manažment a zapojené organizácie ČŠ
- g) Zapojenie priemyslu
- h) Dohody o hlásení pokroku
- i) Pôžičky vybavenia
- j) Pridelenia a výmeny personálu
- k) Špecifické provízie o nakladaní s informáciami, bezpečnosti, prípadné záväzky a pokuty alebo clá, dane a iné poplatky⁴⁴

Graf 5: Vzorová časová línia projektu kategórie B

3.4 Podpora domáceho priemyslu

Podľa všeobecných ustanovení k *ad hoc* výskumným a technologickým projektom a programom EDA z 10. júna 2010 je preferovanou metódou pre zadávanie zákaziek súťaž. Na základe projektovej dohody sa ale zúčastnené štáty môžu dohodnúť aj na inom postupe, teda že zákazky budú zadávané národne, jedným zúčastneným štátom v mene ostatných, prípadne prostredníctvom EDA alebo inej medzinárodnej organizácie alebo agentúry.⁴⁵ V projektovej dohode sa teda zúčastnené štáty môžu zhodnúť na vzájomnom rozdelení zákaziek. V takom prípade ale musia postupovať v súlade s vlastnou národnou legislatívou a zároveň v súlade so Smernicou 2009/81/ES.

Štáty by sa podľa zásad EDA nemali snažiť o návrat svojej investície do domácej ekonomiky úmerný vynaloženým prostriedkom pri každom jednom projekte, ale skôr preferovať dlhodobú rovnováhu rozdelenia zákaziek. Národné zadávanie zákaziek upravuje sprievodný dokument k spomínaným všeobecným ustanoveniam, v ktorom sa nachádza zmienka o tom, že zúčastnené štáty nebudú pri *ad hoc* projektoch trvať na aplikácii princípu *juste retour* pri každom individuálnom projekte, ale budú sa snažiť o globálny návrat (*global return*).⁴⁶ Podobne ako v prípade OCCAR, ktorý odmieta *juste retour* v prospech princípu globálnej rovnováhy, globálny návrat nie je nijak definovaný a nie je ani jasné, akým spôsobom by bol sledovaný alebo vyhodnocovaný. Stanovy EDA síce odmietajú aplikáciu *juste retour* v prospech globálnej rovnováhy, ale samotné zaručenie globálnej rovnováhy predpokladá určitú mieru narušenia voľnej súťaže (inak by túto rovnováhu nebolo možné nijakým spôsobom kontrolovať).

44. "General Rules and Procedures Applicable to Ad Hoc Research & Technology Projects and Programmes of the European Defence Agency," Európska obranná agentúra, 10. jún, 2010, https://eda.europa.eu/docs/documents/EDA_General_Rules_and_Procedures.pdf.

45. Európska obranná agentúra, "General Provisions."

46. Európska obranná agentúra, "General Rules and Procedures."

Je ale potrebné zdôrazniť, že uvedené procedúry a všeobecné ustanovenia sa týkajú špecificky výskumných a technologických projektov a programov EDA, na ktoré sa môže vzťahovať osobitná výnimka zo Smernice 2009/81/ES. Článok 13, písm. c hovorí, že smernica sa nevzťahuje na zákazky zadávané v rámci programu spolupráce vychádzajúceho z výskumu a vývoja, ktorý spoločne vykonávajú aspoň dva členské štáty pri vývoji nového výrobku.⁴⁷ Aplikácia výnimky podľa článku 13 teda umožňuje vzájomné rozdelenie zákaziek na základe princípu globálneho návratu, čo by nebolo možné v prípade, že EDA v projekte vystupuje ako centrálna obstarávacia inštitúcia v zmysle *Oznámenia Komisie o usmerneniach o kooperatívnom obstarávaní v oblastiach obrany a bezpečnosti*.

3.5 Kontrola a transparentnosť

Z hľadiska politickej kontroly EDA vykonáva svoju činnosť pod vedením a dohľadom Rady Európskej únie, ktorej Rozhodnutím č. 2015/1835 z 12. októbra 2015 sa vymedzil jej štatút, sídlo a spôsob fungovania.⁴⁸ Agentúra podáva Rade správy o svojej činnosti, každoročne v novembri predkladá Rade správu o činnosti agentúry za daný rok a aspoň raz do roka informácie o príspevku agentúry k hodnotiacim činnostiam v súvislosti s PESCO.⁴⁹ Okrem toho aspoň dva krát ročne zasadá Riadiaci výbor zložený z ministrov obrany zúčastnených členských štátov alebo ich zástupcov a zástupcu Európskej komisie. Riadiaci výbor schvaľuje strategické rozhodnutia, dokumenty a správy, ktoré sa majú predložiť Rade. Prijíma najneskôr 31. decembra každého roka jednomyselne všeobecný rozpočet agentúry a schvaľuje trojročný plánovací rámec agentúry, v ktorom sa stanovujú priority agentúry v rámci limitov stanovených vo všeobecnom rozpočte.⁵⁰

Po stránke finančnej kontroly podlieha účtovníctvo agentúry internému aj externému auditu. Interný audítor agentúry sa zodpovedá výkonnému riaditeľovi a jeho povinnosťou je poskytovať nezávislý názor na kvalitu manažérskych a kontrolných systémov, posudzovanie efektivity systémov internej kontroly a auditu implementácie rozpočtových opatrení a navrhovanie opatrení na ich zlepšenie. Interný audítor výkonnému riaditeľovi hlási aj prípadné kritické riziká, ako aj stav implementácie navrhovaných odporúčaní. Z hľadiska internej kontroly podliehajú tiež všetky finančné operácie povinne *ex ante* kontrolám (ojedinele aj *ex post*), ktorých cieľom je zaručiť, že vykonávané výdaje a príjmy sú v súlade s platnými ustanoveniami a prijatými princípmi zodpovedného finančného riadenia.⁵¹

Okrem toho ale v EDA funguje aj externý audit zo strany členských štátov. Riadiaci výbor ustanovuje kolégium audítorov, ktorí vykonávajú externý audit administratívnych a operačných rozpočtov, finančných účtov a výkazov agentúry. Kolégium audítorov je zložené aspoň z troch audítorov z rôznych zúčastnených ČŠ, ktorí zostávajú vo funkcii počas troch po sebe nasledujúcich auditoch, čo zaručuje férovú rotáciu medzi všetkými zúčastnenými štátmi so záujmom o vyslanie audítora. Aspoň raz za tri roky poskytuje kolégium Riadiacemu výboru aj nezávislé uistenie, že aktivity EDA boli vykonávané v súlade s princípmi zodpovedného finančného riadenia. Rozpočet agentúry a jeho úpravy sú uverejňované na jej webových stránkach do štyroch týždňov od prijatia.⁵²

---

47. "Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2009/81/ES," Európsky parlament a Rada Európskej únie, 13. júla, 2009, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:32009L0081&from=HU>.

48. "Transparency," Európska obranná agentúra, navštívené 12. apríla, 2023, <https://eda.europa.eu/who-we-are/transparency>.

49. Rada Európskej únie, "Rozhodnutie Rady (SZBP) 2015/1835."

50. Rada Európskej únie, "Rozhodnutie Rady (SZBP) 2015/1835."

51. "Rozhodnutie Rady (EÚ) 2016/1353 zo 4. augusta 2016 o rozpočtových pravidlách Európskej obrannej agentúry, ktorým sa zrušuje rozhodnutie 2007/643/SZBP," Rada Európskej únie, 12. august, 2016, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016D1353&from=EN>.

52. Rada Európskej únie, "Rozhodnutie Rady (EÚ) 2016/1353."

3.6 Kvalita obstarávania

Kvalitu obstarávania EDA je možné hodnotiť len na základe príkladov z praxe. Nami uvádzané vyhodnotenie v tejto podkapitole sa zaoberá investičným programom a nie obstarávaním a posudzuje kvalitu doručených a prijatých výskumných návrhov. Zistenia teda nie je možné zovšeobecniť na potenciálne programy spoločného obstarávania, ale môžu pomôcť vytvoriť lepšiu predstavu o vnútorných mechanizmoch EDA.

V roku 2007 spustila EDA spoločný investičný program do spôsobilostí ochrany síl, ktorého účastníkom bolo aj Slovensko. Cieľom programu bolo za účasti 20 štátov spoločne financovať 18 technologických projektov v oblasti ochrany síl v hodnote 55 mil. EUR a podporiť tak integráciu európskeho obranného trhu. To bolo dosiahnuté podmienkou, ktorá vyžadovala, aby uchádzači o investíciu boli medzinárodné konzorciá so zapojením aspoň jedného SME alebo akademickej inštitúcie.⁵³ Produktom tohto programu boli technológie a prototypy, ktoré mali tvoriť základ pre budúci vývoj a produkciu vybavenia na ochranu síl. Rozdelenie práce (kontraktov) medzi priemysel zúčastnených štátov sa riadilo princípom globálnej rovnováhy. Kvalita doručených návrhov bola vyhodnotená na základe dvoch kritérií, týkajúcich sa technickej stránky návrhov: zlepšenie spôsobilostí a výskumná a technologická výnimočnosť. V prvom prípade boli konzorciá nútené preukázať, akým spôsobom ich návrh vyplní existujúce medzery v spôsobilostiach. Z hľadiska technickej pokročilosti museli konzorciá napríklad demonštrovať detailné porozumenie najmodernejším postupom (*state of the art*) a popísať, ako ich návrh prekračuje.⁵⁴

Výsledky vyhodnotenia naznačujú, že medzinárodné konzorciá, ktoré sa zapojili, boli schopné a pozitívne motivované dodať vysoko kvalitné projekty za rozumné ceny. Veľkosť aj počet zúčastnených konzorcií bol dostatočný na zaručenie dobrej miery súťaživosti. Väčšinu výhod spolupráce by ale bolo možné dosiahnuť aj v prípade zapojenia menších konzorcií a menej zúčastnených štátov. Taký program by mal všetky výhody spolupráce ale zároveň menšie transakčné náklady, lepšiu koordináciu záujmov a vyššej úrovne spolufinancovania.⁵⁵

3.7 Rovnaké zaobchádzanie

Rovnaký prístup ku všetkým členským štátom bez diskriminácie do istej miery zaručuje zloženie Riadiaceho výboru, ktorý je zložený z ministrov obrany zúčastnených členských štátov alebo ich zástupcov. Každý zúčastnený štát má teda vplyv na rozhodovanie o rozpočte a strategickom pláne agentúry a rovnako sa podieľa aj na schvaľovaní správ, zasielaných Rade.

V prípade obstarávania prostredníctvom *ad hoc* projektu kategórie B by ale EDA konkrétne podmienky a teda aj rovná pozícia účastníkov vychádzali predovšetkým z projektovej dohody, ktorá sa môže líšiť prípad od prípadu.

3.8 Legislatíva

Kľúčovou otázkou pri posudzovaní platnej legislatívy je aplikácia Smernice 2009/81/ES. V prípade spoločného obstarávania prostredníctvom EDA je potrebné brať do úvahy pozíciu, ktorú v obstarávaní EDA zastáva a charakter projektu.

---

53. Johan Granberg, "Joint European Investments in Defence Research and Technology," (záverečná práca, Chalmers University of Technology, 2013): 3.

54. Granberg, "Joint European Investments," 25.

55. Granberg, "Joint European Investments," 38.

Na spoločné výskumné a vývojové aktivity v oblasti obrany sa vzťahuje výnimka podľa čl. 13 písm. c) Smernice 2009/81/ES. V prípade obstarávania prostredníctvom EDA v takýchto projektoch by sa všetky procesy riadili všeobecnými podmienkami a pravidlami EDA k *ad hoc* programom kategórie A a B. Z formulácie týchto pravidiel je zrejmé, že sa nesnažia o transpozíciu európskych smerníc verejného obstarávania, resp. Smernice 2009/81/ES o zadávaní zákaziek v oblasti obrany a bezpečnosti. Všeobecné pravidlá EDA napr. hovoria o princípe rozdelenia práce na základe princípu globálnej rovnováhy, čo pripúšťa určitú mieru narušenia voľného trhu arbitrárnym zadávaním kontraktov. Ak sa ale zúčastnené členské štáty EÚ týmto spôsobom podieľajú na aktivitách, ktoré sú v rozpore s primárnym právom EÚ, každý zúčastnený štát musí pred podpísaním dokumentu vzniesť žiadosť o výnimku z práva EÚ, napr. na základe článku 346 ZFEÚ.⁵⁶

Ak by Slovensko chcelo využiť EDA ako centrálnu obstarávaciu organizáciu, EDA by musela pri uzavretí zmlúv s dodávateľmi postupovať podľa európskych smerníc. Pre zmluvný vzťah medzi EDA a Slovenskom by sa uplatnila výnimka podľa § 1 ods. 2 písm. s) ZVO, ktorá vylučuje aplikáciu postupov podľa ZVO, resp. smerníc EÚ pri zákazke, ktorej predmetom je poskytnutie centralizovaných činností vo verejnom obstarávaní centrálnou obstarávacou organizáciou.

3.9 Závery pre Slovensko

V nadväznosti na urgentné požiadavky identifikované členskými štátmi v rámci tzv. 1. fázy DJPTF (agregovanie urgentných požiadaviek ČŠ, ktoré sumarizovala EDA), pripravuje v súčasnosti EDA tri projekty spoločného obstarávania, a to konkrétne v oblastiach munície, balistickej ochrany jednotlivca a chemickej, biologickej, rádiologickej a nukleárnej ochrany (CBRN). Tieto projekty predstavujú jedinečnú príležitosť pre zapojenie Slovenska do aktivít EDA, ktoré bolo doteraz podľa záverov Komplexného hodnotenia obrany za rok 2022 nedostatočné⁵⁷. Benefitom by mohla byť aj možnosť využitia finančného stimulu z programu EDIRPA.

---

56. Baudouin Heuninckx, *The Law of Collaborative Defence Procurement in the European Union* (Cambridge: Cambridge University Press, 2017): 190.

57. "Komplexné hodnotenie obrany," Ministerstvo obrany SR, navštívené 12. apríla, 2023, <https://www.mosr.sk/komplexne-hodnotenie-obrany/>.

4. NSPA

Názov	Agentúra na podporu a obstarávanie NATO (<i>NATO Support and Procurement Agency</i>)
Rok vzniku	2015 (súčasná podoba a mandát ⁵⁸)
Zakladajúce štáty	členské štáty NATO
Ďalšie ČŠ	-
Účasť mimo ČŠ	áno – štáty zúčastnené v programe Partnerstva za mier môžu využiť služby NSPA, ak majú podpísané memorandum o porozumení ⁵⁹
Princípy fungovania	poslaním agentúry NSPA je poskytnúť svojim zákazníkom čo najvýhodnejšiu a najrýchlejšiu akvizičnú, obstarávaciu a logisticko-operačnú podporu za dodržiavania princípu <i>no profit – no loss</i> ⁶⁰
Organizačná štruktúra	<ul style="list-style-type: none"> • NSPO (<i>NATO Support and Procurement Organization</i>) prostredníctvom Dozornej rady vykonáva dohľad nad činnosťou a hospodárením NSPA, ktorá plní funkciu výkonného orgánu • Dozorná rada agentúry (ASB – <i>Agency Supervisory Board</i>) – najvyšší rozhodovací orgán NSPO, zložený z predstaviteľov všetkých členských štátov NATO • Komisie podriadené Dozornej rade (Logistická komisia, Komisia pre financovanie, administratívu a audit) a pracovné skupiny • Komisie pre partnerstvá NSPO • Medzinárodné programové rady
Úlohy	Poskytovanie podpory operáciám a cvičeniam členských štátov NATO a spojencov, zabezpečovanie servisu a služieb, manažment životného cyklu produktov, údržba a dodávky náhradných dielcov, odborná a technická podpora a poradenstvo či zabezpečenie strategickej prepravy. Od roku 2015 zmenou Charty NSPO agentúra zastrešuje aj oblasť obstarávania, buď spoločne v rámci medzinárodných projektov, alebo samostatne pre jednu krajinu. Agentúra sa prioritne zameriava na realizáciu obstarania výrobkov obranného priemyslu pre jednotky pred nasadením do a počas vojenských operácií a tiež obstaráva katalogizované alebo štandardizované komodity pre viac štátov spoločne. ⁶¹

---

58. Heuinckx, *Collaborative Defence Procurement*, 102.

59. "NATO SUPPORT AND PROCUREMENT AGENCY (NSPA)," Agentúra na podporu a obstarávanie NATO, navštívené 12. apríla, 2023, <https://www.nspa.nato.int/about/nspa>.

60. "NSPA - NATO Support and Procurement Agency," Ministerstvo obrany SR, navštívené 12. apríla, 2023, <https://www.mosr.sk/nspa-nato-support-and-procurement-agency/>.

61. „Postupy obranného plánovania na Ministerstve obrany Slovenskej republiky,“ Analytický útvar MO SR, júl, 2019, https://www.mosr.sk/data/files/4193_2020-a-01-postupy-obranneho-planovania-na-mo-sr-a-realizacia-planov.pdf.

4.1 Úspory

Reálne úspory pri využití NSPA sa môžu pohybovať až na úrovni 34 % hodnoty zákazky pri porovnaní s priemernými trhovými cenami v SR v prípade samostatného postupu.⁶² Tak ako v prípade ostatných postupov spoločného obstarávania, aj pri použití NSPA vychádzajú potenciálne úspory najmä z väčšieho objemu objednávok. Konsolidácia požiadaviek a spájanie zákaziek znižujú administratívne náklady, ako aj jednotkové ceny obstarávanej VTaM. Okrem toho je pri obstarávaní prostredníctvom NSPA benefitom aj oslobodenie od platby DPH a ciel.⁶³ Oslobodenie od DPH ale vychádza z vnútorných stanov NSPA a v prípade každého členského štátu musí byť umožnené aj národnou legislatívou. V prípade Slovenska obstarávania prostredníctvom NSPA od dane oslobodené nie sú. Za špecifických okolností dokonca donedávna dochádzalo k dvojitému zdaneniu (pri nákupoch od dodávateľov zo Slovenska). Bližší rozbor problému sa nachádza v poslednej kapitole.

4.2 Poplatky

Obstarávanie prostredníctvom NSPA je spojené s administratívnymi a sprostredkovateľskými poplatkami. Výška poplatkov je stanovená pravidlami jednotlivých partnerstiev a ich hodnota je približne na úrovni 5 % hodnoty zákazky. Cieľom agentúry je slúžiť potrebám členských štátov NATO, takže aplikuje princíp *no profit – no loss*. Poplatky teda nemajú vytvárať zisk na úkor zúčastnených štátov, ale iba zabezpečiť chod agentúry, teda uhradiť administratívne a prevádzkové náklady spojené s jej činnosťou. U NSPA neexistuje možnosť vytvorenia splátkového kalendára. Poplatky je zväčša potrebné uhradiť ihneď.⁶⁴

4.3 Čas

Časová náročnosť procesov sa u NSPA líši podľa použitej metódy obstarávania. Obstarávanie prostredníctvom NSPA môže prebiehať tromi spôsobmi.⁶⁵

1. Napojenie na projekt - *partnerships*

- Prvou z možností obstarávania prostredníctvom NSPA je vstup do partnerstva štátov obstarávajúcich vybraný vojenský materiál alebo služby, pričom poplatok za členstvo v partnerstve závisí okrem iného od počtu štátov združených v danom partnerstve a zahŕňa poplatky spojené s obstarávaním. NSPA spája požiadavky na dodanie komodít súvisiacich so zameraním partnerstva prijatých od viacerých krajín.

2. Zadanie vlastnej požiadavky - *random brokerage services (RBS)*

- Na rozdiel od plánovaných partnerstiev sú RBS *ad-hoc* požiadavky štátov na dodávky a projekty, ktoré nemožno obstaráť prostredníctvom špecifického partnerstva. Poplatky za sprostredkovanie závisia od celkového objemu finančných investícií do projektov (cca 3% nákladov z celkovej ceny investície a následne ďalšie administratívne poplatky).

3. Výber z katalógu – nákup *off-the-shelf*

- Poslednou formou je využitie dohôd a zmlúv, ktoré už boli uzatvorené pre niektorú z krajín NATO. Na základe zmlúv uzatvorených v katalógu NLSE (NATO Logistics Stock Exchange – online katalóg v rámci COMMIT Support Partnership) a partnerstiev vytvára NSPA databázu výrobkov obranného priemyslu, ktoré je možné získať cez agentúru NATO. Uvedená možnosť je zároveň najrýchlejšou z troch uvedených.

62. "Informácia o plnení Plánu obstarávania zákaziek za rok 2021," Ministerstvo obrany SR, interný dokument, 23. marec, 2022.

63. Analytický útvar MO SR, *Postupy obranného plánovania*, 35.

64. Analytický útvar MO SR, *Postupy obranného plánovania*, 42.

65. Analytický útvar MO SR, *Postupy obranného plánovania*, 35.

Zatiaľ čo pri výbere z katalógu (*off the shelf*) môže byť celý proces veľmi rýchly (cca 60 dní), pri napojení na projekt alebo zadaní vlastnej požiadavky existuje riziko veľmi dlhého trvania procesu.⁶⁶

Box 3: Vzorová časová línia obstarávania prostredníctvom NSPA

1. Prijatie žiadosti zákazníka

- Niektoré z činností NSPA sú zahrnuté v partnerstvách *Support Partnership*, v minulosti *WSP – Weapon System Partnership*, a pre iné (napr. jednorazové sprostredkovanie obchodu) môžu byť medzi NSPA a jej zákazníkmi uzatvárané predajné zmluvy. Žiadosť zákazníka je možné prijať e-mailom, ePortálom, úradným listom alebo osobným kontaktom s NSPA.

2. Zverejnenie budúcich obchodných príležitostí (FBO), ak je uplatniteľné

- NSPA poskytuje potenciálnym dodávateľom na svojej web stránke vopred informácie o obchodných príležitostiach, pre ktoré môžu byť v blízkej budúcnosti zverejnené žiadosti o predloženie ponuky. FBO slúži na prípravu priemyslu pred zverejnením medzinárodnej súťaže (napr. na registráciu sa do databázy dodávateľov NSPA – *Source File*).

3. Uvoľnenie požiadavky na objednávku (PR – *Purchase Release*)

- PR sa akceptujú na vykonanie iba vtedy, ak sa predložia spôsobom, ktorý umožní okamžité vykonanie obstarávania. PR, ktoré sa považujú za neúplné alebo ktoré možno spracovať až po ich analýze a detailnejšom rozpracovaní, sa odošlú požadujúcemu subjektu na spresnenie. PR by mali obsahovať podrobný opis požadovanej položky/služby:
  - NSN (*NATO Stock Number*)
  - číslo výrobcu
  - názvoslovie
  - potrebné špecifikácie
  - množstvo, ktoré sa má kúpiť
  - odhadovaná jednotková cena
  - kto je zákazník
  - požadovaný termín a miesto dodania
  - požiadavky na zabezpečenie kvality

4. Príprava RfP – *Request for Proposal*

- Po prijatí PR začína NSPA pripravovať RfP. RfP pozostáva z titulnej strany, pokynov na predloženie ponúk, návrhu zmluvy, všeobecných ustanovení NSPA, ukončenia zmluvného vzťahu, zoznamu položiek a súvisiacich dokumentov. RfP je k dispozícii na NSPA ePortále.

5. Registrácia spoločností do databázy NSPA – *Source File*

- Spoločnosti, ktoré majú záujem stať sa dodávateľom NSPA, by mali preskúmať portfólio činností, obstarávaných systémov a služieb NSPA, aby zistili, či sú schopné poskytovať vhodný tovar a služby. Pred vyhlásením verejnej súťaže musia byť spoločnosti zaregistrované v databáze NSPA – zdrojovom súbore tzv. *Source File*.

6. Výber dodávateľa a posudzovanie ponúk

- NSPA vyberá dodávateľov z databázy *Source File*. Prijaté návrhy sa vyhodnocujú s cieľom určiť najúspornejší technicky a zmluvne vyhovujúci návrh. Zadanie zákazky víťaznému uchádzačovi schvaľuje určená komisia NSPA.

7. Zadanie zákazky a zverejnenie

- Zákazky s hodnotou finančnej úrovne C a vyššou (nad 80 000 EUR) sa pravidelne uverejňujú v príslušnom elektronickom informačnom systéme NSPA.
  - Predmet zákazky
  - Dodávateľ a krajina
  - Hodnota zákazky

Zdroj: MO SR, 2023⁶⁷

66. Analytický útvar MO SR, *Postupy obranného plánovania*, 39.

67. Ministerstvo obrany SR, "NSPA."

4.4 Podpora domáceho priemyslu

NSPA poskytuje zástupcom priemyslu svojich členských štátov možnosť stať sa dodávateľom NATO.

K tomu je potrebná registrácia spoločnosti do databázy NSPA (*Source File*). Registrovaní dodávatelia sú pravidelne kontaktovaní prostredníctvom NSPA podľa ich portfólia ponúkaného vojenského materiálu a služieb a získavajú tak prístup k obchodným príležitostiam vo všetkých členských a partnerských krajinách NATO. Stáli zástupcovia členských štátov u NSPA a zverejnenie budúcich obchodných príležitostí (FOB) umožňuje dodávateľov pripraviť sa na vyhlásenie tendru v predstihu.⁶⁸

Rozdelenie zákaziek v rámci NSPA nasleduje princíp vyváženej produkcie. Vyváženie produkcie sa vyhodnocuje porovnaním podielu krajiny na všetkých zadaných kontraktov v NSPA a vyúčtovaných faktúrach (za posledné tri roky). Tým sa určí hodnota R pre každý štát, ktorá určuje mieru návratu investícií cez NSPA do domáceho priemyslu. Hodnoty R sú rozdelené do troch kategórií:

1. R väčšie než 0,8 – dobre kompenzované štáty
2. R medzi 0,8 a 0,25 – slabšie kompenzované štáty
3. R menšie než 0,25 – zle kompenzované štáty

Ak NSPA dostane najlacnejšiu ponuku v tendri od spoločnosti z dobre kompenzovanej krajiny a zároveň aj drahšiu ponuku od slabšie alebo zle kompenzovanej krajiny, dá týmto drahším ponukám príležitosť dorovnať tú najlacnejšiu.⁶⁹ Nejedná sa teda striktne o aplikáciu princípu *juste retour* ako v iných prípadoch, ale je tu evidentná snaha o balansovanie – štáty, ktorých priemysel nebol v porovnaní s ich nákupmi cez NSPA dostatočne zapojený, majú príležitosť dobehnúť túto stratu. Pre menšie štáty je teda výhodou, že ich pozícia v uvedených kategóriách nezávisí od ich bohatstva alebo priemyselnej úrovne ale iba od pomeru uskutočnených nákupov a predajov v NSPA.

4.5 Kontrola, transparentnosť

Okrem vlastných mechanizmov internej kontroly zabezpečuje kontrolu na úrovni NATO Medzinárodná rada audítorov (IBAN - *International Board of Auditors for NATO*). IBAN dohliada na kvalitu a transparentnosť procesov a je zložená zo šiestich členov nominovaných NAC na štyri roky. Členmi sú zväčša vysoko postavení predstavitelia národných kontrolných orgánov členských štátov NATO, sú nezávislí a zodpovedajú sa iba NAC.⁷⁰

4.6 Kvalita obstarávania

Z hľadiska kvality dodávaných produktov má NSPA k dispozícii aktualizovanú databázu vybraných certifikovaných dodávateľov a udržiava kontakty so zbrojárskym priemyslom vďaka vyše 5000 kontraktom, ktoré uzatvára každý rok. Dodávatelia sú vyberaní náročným procesom, ktorý často presahuje logistické možnosti organizácií pôsobiacich v rámci jedného členského štátu. NSPA túto záťaž pre štáty eliminuje.⁷¹

Spomínaná Medzinárodná rada audítorov dohliada okrem iného aj na kvalitu procesov. Z hľadiska internej kontroly kvality v rámci NSPA existujú pozície interného kontrolóra kvalita a kontrolóra kvality

68. Ministerstvo obrany SR, "NSPA."

69. "NSPA Procurement Operating Instruction," Agentúra na podporu a obstarávanie NATO, 24. august, 2021, <https://www.nspa.nato.int/resources/site1/General/business/procurement/General%20info/OI-4200-01-EN.pdf>.

70. "International Board of Auditors for NATO (IBAN)," Agentúra na podporu a obstarávanie NATO, 14. marec, 2023, https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_55937.htm.

71. Analytický útvar MO SR, *Postupy obranného plánovania*, 40-41.

kontraktov, ktorí vykonávajú inšpekcie správnosti a efektivity procesov a kontraktov a vykonávajú *ex post* kontroly vybraných programov.⁷²

Realistické zhodnotenie fungovania NSPA poskytujú každoročné prieskumy spokojnosti medzi zákazníkmi. Posledný prieskum spokojnosti vyhodnotil ako pozitíva jednoduchosť prístupu k programom NSPA, profesionalitu a integritu zamestnancov a rýchlosť dodania objednávok. Oblasť pre zlepšenie sú cena, plánovanie zdrojov a pomalé rozhodovacie procesy.⁷³

4.7 Rovnaké zaobchádzanie

Obstarávanie v rámci NSPA prebieha spôsobom „first come first served“. Žiaden štát nie je uprednostňovaný z dôvodu veľkosti zákazky či ekonomického potenciálu alebo politických vplyvov. Uvedené má význam najmä pre malé štáty, akým je aj Slovenská republika.⁷⁴

4.8 Legislatíva

Pravidlá obstarávania v NSPA vychádzajú z vnútorných predpisov agentúry.⁷⁵ Medzi členmi NATO a EÚ je síce určité prekrytie, ale rozhodovacie procesy agentúry nie sú pod výhradnou kontrolou členských štátov EÚ a NSPA teda nie je možné v zmysle Oznámenia Komisie o usmerneniach o kooperatívnom obstarávaní s istotou považovať za európsky verejný orgán alebo zvoliť za centrálnu obstarávaciu organizáciu. NSPA teda nie je povinná riadiť sa základnými princípmi európskych zmlúv a ani transponovať do svojich obstarávacích procesov obsah európskych smerníc.⁷⁶

Základným dokumentom upravujúcim pravidlá obstarávania je interný predpis *NSPA Procurement Operating Instruction* (posledná verzia zo septembra 2022). Dokument pokrýva všetky postupy od identifikácie požiadavky až po naplnenie kontraktu. Z charakteru nastavených pravidiel je evidentné, že nijakým spôsobom nereflektujú právo EÚ (príkladom je princíp vyváženej produkcie, teda možnosť zvýhodňovania ponúk z kategórie slabo kompenzovaných štátov).

4.9 Závery pre Slovensko

Väčšina obstarávaní cez NSPA je vedená samostatným postupom Slovenska. V roku 2022 sa jednalo napr. o dodávky taktických bojových viest, ľahkých guľometov alebo munície, ale prostredníctvom NSPA boli zabezpečované aj procesy súvisiace s modernizáciou LZ Sliač v súvislosti s nákupom stíhacích lietadiel F-16. NSPA je Slovenskom využívaná relatívne často a je vo všeobecnosti považovaná za výhodnú. Svedčia o tom aj dosiahnuté úspory za rok 2021 vo výške 3,3 mil. EUR alebo 34 % oproti bežnej trhovej cene v Slovenskej republike. **V rámci spoločného obstarávania krajinami V4 bola v roku 2022 NSPA využitá pre obstaranie malokalibrovej značkovacej munície.⁷⁷**

Zo skúseností organizačných zložiek MO SR býva najväčšou prekážkou pri obstarávaníach prostredníctvom NSPA nutnosť zdôvodniť použitie relevantnej výnimky podľa § 1 zákona 343/2015 Z. z. o verejnom obstarávaní.

72. Agentúra na podporu a obstarávanie NATO, "NSPA Procurement Operating Instruction," 13.

73. "Annual Report 2021," Agentúra na podporu a obstarávanie NATO, navštívené 14. apríla, 2023, <https://www.nspa.nato.int/resources/site1/General/publications/Annual-Report-2021-EN.pdf>.

74. Analytický útvar MO SR, *Postupy obranného plánovania*, 41.

75. Ministerstvo obrany SR, "NSPA."

76. Heuninckx, *Collaborative Defence Procurement*, 194.

77. Ministerstvo obrany SR, "Komplexné hodnotenie obrany."

5. OCCAR

Názov	Organizácia pre vzájomnú spoluprácu pri vyzbrojovaní (Organisation Conjointe de Coopération en matière d'Armement)
Rok vzniku	2001
Zakladajúce štáty	FR, DE, IT, UK
Ďalšie ČŠ	BE (2003), ES (2005)
Účast' mimo ČŠ	áno - umožňuje za identických podmienok účasť na ľubovoľných manažovaných programoch aj iným, než členským štátom - túto príležitosť doteraz využili Fínsko, Litva, Austrália, Luxembursko, Holandsko, Poľsko, Švédsko, Turecko a Česko ⁷⁸
Princípy fungovania	* 1995 dohodou FR a DE na summite v Baden-Badene 1) hospodárnosť - dosiahnutie lepšieho pomeru cena-výkon racionalizáciou a optimalizáciou programového manažmentu 2) harmonizácia - požiadaviek na operačné spôsobilosti, metód, technológií 3) kompetitívna priemyselná základňa - podpora konkurencieschopnej priemyselnej základne vytváraním centier excelencie a prepájaním dodávateľov 4) odmietnutie princípu <i>juste retour</i> - nahradenie dlhodobou rovnováhou rozdelenia práce naprieč viacerými programami 5) otvorenosť iným európskym krajinám – v prípade súhlasu s vyššie uvedenými princípmi ⁷⁹ Pôvodne vznikol s cieľom podporiť vzájomnú spoluprácu pri vyzbrojovaní zvýšením efektivity procesov a znížením nákladov na spoločný výskum a vývoj zbraňových systémov prostredníctvom špecializovanej medzinárodnej organizácie ^{80 81} (+ potreba spoločne čeliť konkurencii amerického obranného priemyslu ⁸²)
Organizačná štruktúra	<ul style="list-style-type: none"> • Dozorná rada (BoS – <i>Board of Supervisors</i>) – najvyšší rozhodovací orgán, pozostáva z ministrov obrany, príp. národných riaditeľov pre vyzbrojovanie⁸³ • Komisie so zameraním na špecifické oblasti: bezpečnosť, financie, budúcnosť a politika, manažment celého životného cyklu produktov – poradný orgán BoS • Správna rada (OCCAR-EA – <i>executive administration</i>) – najvyšší výkonný orgán, pozostáva z jednotlivých programových divízií, na čele stojí riaditeľ správnej rady • Programové rady (rozhodovanie v konkrétnych programoch, pozostávajú zo zástupcov zúčastnených štátov) a programové komisie (operačné rozhodnutia)⁸⁴
Úlohy	koordinovať, kontrolovať a implementovať vyzbrojovacie programy, ktoré boli agentúre pridelené jej členskými štátmi a koordinovať a propagovať spoločné aktivity, ktoré zaručia vyššiu efektivitu programového manažmentu spoločných projektov v zmysle ich nákladov, času a efektivity ⁸⁵ ; okrem toho aj: a) manažment súčasných a budúcich spoločných programov, čo môže zahŕňať aj kontrolu konfigurácie, prevádzkovú podporu a výskumné aktivity b) manažment národných programov, ktoré sú OCCAR pridelené členskými štátmi c) príprava technických špecifikácií pre vývoj a obstaranie spoločne požadovanej techniky d) koordinácia a plánovanie spoločných výskumných aktivít ako aj technických riešení na dosiahnutie požiadaviek pre operačné spôsobilosti v budúcnosti e) koordinácia národných rozhodnutí ohľadom spoločnej priemyselnej základne technológií f) koordinácia kapitálových investícií a využívania skúšobných areálov

78. "Organisation, business model and portfolio of OCCAR," OCCAR, prezentácia, 16. december, 2022.

79. Michela Ceccorulli, "Cooperation in European defence procurement: OCCAR and the security regime" (dizertačná práca, IMT Institute for Advanced Studies, 2008), 159.

80. Marc DeVore a Sandra Eisenecker, "The Three Ages of Armaments Collaboration: Determinants of Organizational Success and Failure," príspevok na konferencii, september, 2010, shorturl.at/jvF57.

81. Štáty západnej Európy síce spolupracujú na zbrojných programoch už od 60-tych rokov 20. storočia (napr. viacúčelové bojové lietadlo Tornado, prepravné lietadlo Transall C-160, riadená strela zem-vzduch Roland), tieto programy boli ale často organizované *ad hoc* a teda bývali nákladné a technologicky nevýznamné (DeVore a Eisenecker, "The Three Ages of Armaments Collaboration.")

82. Ceccorulli, "Cooperation in European defence procurement."

83. "Organisation," OCCAR, navštívené 12. apríla, 2023, <https://www.occar.int/organisation>.

84. "OCCAR - at a glance," OCCAR, navštívené 12. apríla, 2023, <https://www.eca.europa.eu/sites/eca-audit-defence/EN/Documents/OCCAR%20at%20a%20glance.pdf>.

85. "Convention on the Establishment of the Organisation for Joint Armament Cooperation," OCCAR, navštívené 12. apríla, 2023, https://www.occar.int/sites/default/files/downloads/OCCAR_Convention.pdf.

OCCAR je v prvom rade agentúra pre manažment spoločných programov a nie pre spoločné obstarávanie. OCCAR bol vytvorený na spravovanie komplexných spoločných programov, napr. vývoj a výrobu dopravných lietadiel, útočných helikoptér alebo kolesových bojových obrnených vozidiel. OCCAR je schopný zabezpečiť pre svojich zákazníkov aj obstarávanie, ale robí to len vo výnimočných prípadoch a nemá tomu prispôsobenú štruktúru.⁸⁶ V súčasnosti prebieha len jeden taký projekt, ktorým je obstarávanie osobných systémov nočného videnia pre Belgicko a Nemecko (program *Night Vision Capability*).⁸⁷

Pri spravovaní zverených programov využíva OCCAR metódu manažmentu celého životného cyklu (TLM - *through-life management*). Spravuje teda programy v priebehu ich celého životného cyklu s dôrazom na praktické nasadenie vyvíjanej vojenskej techniky. V rámci TLM nahrádza OCCAR lineárny model programového manažmentu rozdelený do izolovaných fáz modelom cyklickým a kontinuálnym, s cieľom zaručiť nákladovo efektívne doručenie, udržanie v prevádzke a následné vyradenie vyvinutého obranného systému.⁸⁸

5.1 Úspory

Podľa dostupných údajov OCCAR je realistické očakávať úsporu nákladov pri využití tejto agentúry na úrovni 10 % až 40 % oproti samostatnému postupu. Presné vyčíslenie úspor je ale problematické a jedná sa len o odhad. Navyše sa ohlásené úspory vzťahujú k celému vývojovému programu a nie len k akvizícii konečného produktu. Reálne vyčíslenie úspor v prípade spoločných programov bude vždy relatívne sporné, pretože ich nie je možné jednoducho porovnať s tými národnými. Samotný OCCAR hlási v prípade programu útočnej helikoptéry TIGER úspory od 11 % do 43 % v porovnaní s rôznymi národnými alternatívami.⁸⁹ V prípade vývoja dopravného lietadla A400M bola očakávaná úspora celoživotných nákladov 9 %.⁹⁰ Očakávané rozloženie nákladov na vývoj a zníženie kusovej ceny zaistením väčšieho objemu je ale vždy potrebné konfrontovať s komplikáciami spôsobenými mnohonárodnou povahou programu. Podľa vyjadrenia bývalého riaditeľa OCCAR generála Cardinaliho sú spoločné programy principiálne vždy drahšie, ale rozloženie týchto vyšších nákladov vedie napriek tomu k úsporám oproti *ad hoc* riešeniam na úrovni 20 % až 30 %.⁹¹ V prípade OCCAR je táto úspora možná vďaka malému počtu zúčastnených štátov a podobné úspory pri širšej spolupráci nemusia byť isté.⁹²

Podľa zakladajúcej konvencie je v rozsahu svojich oficiálnych aktivít OCCAR oslobodený od priamych daní. Oslobodenie je platné iba na území členských štátov a výhradne na účel oficiálnych aktivít OCCAR. V praxi to znamená, že ak OCCAR na území svojich členských štátov zabezpečuje tovary a služby podliehajúce zdaneniu alebo clu, členské štáty sú povinné v rámci svojich možností týmto transakciám udeliť výnimku alebo zabezpečiť kompenzáciu týchto výdavkov.⁹³ V prípade zapojenia Slovenska do programov OCCAR by ale boli prekážkou vnútroštátne predpisy, ktoré tento postup nedovoľujú (podobne ako u EDA a NSPA).

---

86. Matteo Bisceglia, "OCCAR: the Director's view," interview s Lucom Peruzzi, *European Defence Review*, 22. jún, 2020, <https://www.edrmagazine.eu/occar-the-directors-view>.

87. OCCAR, emailová komunikácia, 9. február, 2023.

88. Dietmar Fiegas, "Through Life Management in OCCAR," prezentácia, 16. november, 2010, https://eda.europa.eu/docs/documents/through_life_programme_management_in_occar.pdf.

89. Fiegas, "Through Life Management in OCCAR."

90. Fiegas, "Through Life Management in OCCAR."

91. Ceccorulli, "Cooperation in European defence procurement."

92. Ceccorulli, "Cooperation in European defence procurement."

93. OCCAR, "Convention."

5.2 Poplatky

Odpoveď predstaviteľov OCCAR na otázky zaslané Analytickým útvarom hovorí o priemerných administratívnych nákladoch vo výške 1,5 % operačného rozpočtu.⁹⁴ Konkrétne čísla budú vždy závisieť od individuálneho programu. Pri vyhodnotení celkových úspor je potrebné počítať s administratívnymi nákladmi a poplatkami za sprostredkovanie. Agentúra OCCAR má svoju vlastnú organizačnú štruktúru, ktorej chod zaručujú príspevky od štátov zúčastnených v jeho programoch. Pod operačným rozpočtom programu sa rozumejú samotné náklady na vývoj, výrobu a manažment životného cyklu. Podľa bývalého riaditeľa admirála Mattea Bisceglia bola táto suma v roku 2020 1,3 %, ⁹⁵ podľa prezentácie OCCAR z roku 2022 1,41 %.⁹⁶ Napríklad v prípade prvého a najznámejšieho programu, ktorým bol vývoj transportného lietadla Airbus A400M, dosiahla celková hodnota programu do roku 2009 približne 20 mld. EUR.⁹⁷ **Administratívne náklady vo výške 1,5 % by predstavovali 300 mil. EUR, ktoré by sa rozložili medzi 6 účastníkov programu (Belgicko, Francúzsko, Nemecko, Španielsko, Veľká Británia, Turecko). Administratívne poplatky by teda vyšli každý štát približne na 50 mil. EUR. Táto suma je samozrejme len jednoduchý odhad a nemusí zodpovedať realite.**

5.3 Čas

Proces pripojenia sa nečlenského štátu k programu môže v závislosti od národných procesov trvať od 12 do 18 mesiacov.⁹⁸ Ako prvé je potrebné zasláť oficiálnu žiadosť o pripojenie riaditeľovi OCCAR, po prijatí ktorej je nutné schválenie Dozornou radou. Následne je nutné schváliť na úrovni vlády a parlamentu niekoľko dokumentov: potvrdzujúci list (*letter of acceptance*), ktorým sa štát zaviazá k dodržiavaniu pravidiel a regulácií OCCAR, bezpečnostnú dohodu (*security agreement*) a programové rozhodnutie (*programme decision*), ktoré predstavuje záväzné pristúpenie štátu ku konkrétnemu programu.⁹⁹ Bezpečnostná dohoda je potrebná na výmenu utajovaných informácií.¹⁰⁰ Tieto požiadavky nie sú náročné, ale zaberajú relatívne veľa času, s čím je potrebné počítať v predstihu. V prípade záujmu nečlenskej krajiny o zapojenie do viacerých programov nie je nutné proces opakovať od začiatku, pretože potvrdzujúci list môže byť prijatý aj v globálnej podobe ako forma rámcovej dohody.¹⁰¹ V prípade záujmu sa môže nečlenská krajina pripojiť v ktorejkoľvek programovej fáze (tými sú príprava, konkretizácia, vývoj, produkcia, podpora a vyradenie (*preparation, definition, development, production, support, disposal*)).¹⁰²

---

94. OCCAR, emailová komunikácia, 9. február, 2023.

95. Bisceglia, interview.

96. OCCAR, "Organisation, business model and portfolio of OCCAR."

97. Sascha Lange, "The end for the Airbus A400M? Repercussions and alternatives for the German military," *SWP Comments*, č. 2 (2009), <https://www.swp-berlin.org/en/publication/the-end-for-the-airbus-a400m>.

98. OCCAR, emailová komunikácia, 9. február, 2023.

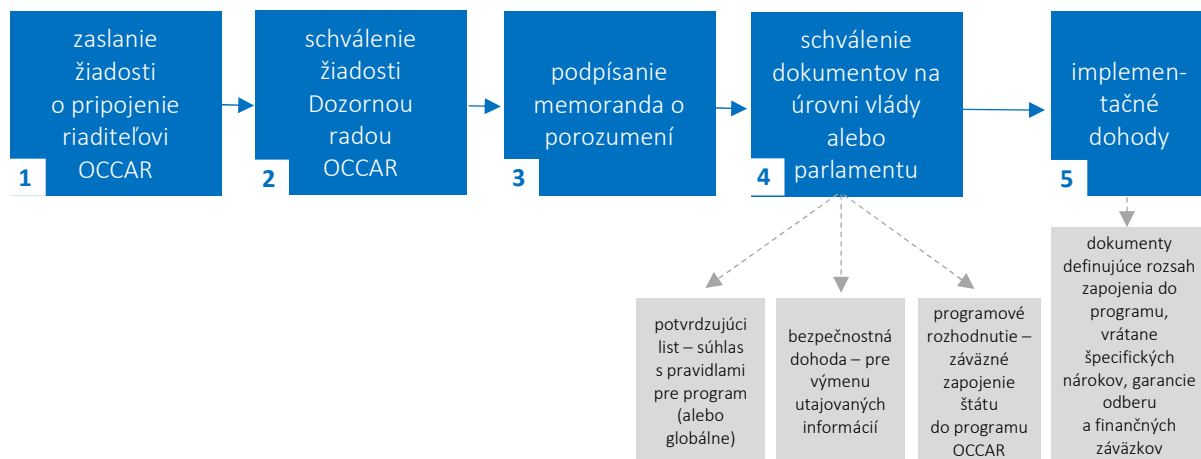
99. OCCAR, emailová komunikácia, 9. február, 2023.

100. Bisceglia, interview.

101. OCCAR, emailová komunikácia, 9. február, 2023.

102. OCCAR, emailová komunikácia, 9. február, 2023.

Graf 6: Vzorový postup pripojenia k programu OCCAR

5.4 Podpora domáceho priemyslu

Eliminácia princípu *juste retour*, v rámci ktorého zúčastnené štáty očakávajú návrat svojej investície do domácej ekonomiky, je jedným zo základných princípov OCCAR. V záujme efektivity a racionalizácie manažovaných programov ho nahrádza princíp globálnej rovnováhy v priebehu viacerých programov.¹⁰³ V rámci jedného programu teda môže byť priemysel jedného štátu zapojený nadmerne na úkor ostatných, v dlhodobej perspektíve by ale medzi nimi mala byť rovnováha. V praxi ale neexistuje definícia toho, ako je táto rovnováha meraná.¹⁰⁴ **V prípade nečlenských štátov teda nie je možné zaručiť dostatočné zapojenie domáceho priemyslu, pretože na to, aby sa prejavil princíp globálnej rovnováhy, by pravdepodobne bola potrebná dlhodobá účasť vo viacerých programoch.**

5.5 Kontrola a transparentnosť

Kontrola a transparentnosť v rámci OCCAR sú zabezpečené systémom auditov, ako aj pravidelnými porovnaniami výsledkov so strategickým plánom na daný rok. Zodpovednosť OCCAR voči zúčastneným štátom je definovaná v jeho zakladajúcej konvencii.

OCCAR-EA zhotovuje podnikateľský plán, ktorý stanovuje hlavné ciele organizácie a je každoročne posudzovaný Dozornou radou. Dozornej rade je tiež priamo zodpovedný aj riaditeľ Správnej rady.¹⁰⁵ Transparentnosť aktivít OCCAR je založená na systéme opatrení:

1. Každoročný audit organizácie, ako aj interné a externé vyhodnotenia jednotlivých programov.
2. Každoročná správa riaditeľa Dozornej rade, v ktorej sú uskutočnené aktivity porovnané so strategickým plánom na daný rok.
3. Národní audítori majú plný prístup k programovým dokumentom a dokážu tak naplniť individuálne národné požiadavky na kontrolu.¹⁰⁶

Z hľadiska **politckej zodpovednosti** sa situácia komplikuje statusom OCCAR ako medzinárodnej organizácie - jej predstavitelia nevyvodzujú politickú zodpovednosť za svoje zlyhania parlamentom ani

103. "OCCAR Policies," OCCAR, navštívené 12. apríla, 2023, <https://www.occar.int/policies-methods>.

104. Heuninckx, *Collaborative Defence Procurement*, 184.

105. Jocelyn Mawdsley, "Arms, Agencies and Accountability: The Case of OCCAR," *European Security* 12, č. 3-4 (2004), <https://doi.org/10.1080/09662830390436542>.

106. OCCAR, "Convention."

občanom jednotlivých členských štátov.¹⁰⁷ To isté ale platí v prípade každej inej medzinárodnej organizácie.

5.6 Kvalita obstarávania

Kvalitu obstarávania v OCCAR zaručuje séria pravidiel založených na zásadách najlepšej praxe, na ktorej sa zhodli členské štáty. Systém manažmentu kvality je založený na štandarde ISO 9001, na ktorý je organizácia certifikovaná.¹⁰⁸ V praxi ale nie je možné úplne eliminovať problémy a zdržania.

Príkladom je historicky prvý program OCCAR - vývoj a produkcia transportného lietadla A400M. V súčasnosti už bolo vyrobených viac než 100 kusov A400M a program dosiahol aj exportný úspech do Malajzie a Kazachstanu. Ešte v roku 2010 ale bola situácia odlišná. V tom čase bol program 4 roky pozadu oproti plánu, lietadlo bolo o niekoľko ton ťažšie než bolo projektované, samotný program predražený o 7 až 10,6 mld. EUR a naďalej na ňom Airbus prichádzal približne o 100 mil. EUR každý mesiac. Na zabránenie kolapsu celého programu požadoval Airbus od zúčastnených štátov dodatočných 5 mld. EUR (k pôvodnému rozpočtu 20 mld. EUR) a zároveň súhlas s výrazným oneskorením produkcie.¹⁰⁹ Za predraženie a oneskorenie ale nemusí byť priamo zodpovedný OCCAR, je totiž často pripisované samotnému Airbusu, pre ktorý bolo vojenské lietadlo menšou prioritou než vývoj civilných lietadiel.

5.7 Rovnaké zaobchádzanie

Okrem prijatia konvencie OCCAR musí pristupujúci štát súhlasiť s počtom hlasov, ktoré mu ostatní členovia pridelia v Dozornej rade a ktorý je zväčša nižší, ako počet hlasov zakladajúcich členov. OCCAR je označovaný za exkluzívny klub najväčších producentov a spotrebiteľov zbraňových systémov v Európe a je niekedy obviňovaný z toho, že zabraňuje vstupu menším producentom obranných výrobkov.¹¹⁰ Z tohto hľadiska sa ako pozitívny trend javí zaradenie Belgicka medzi trvalých členov, čo čiastočne vyvrátilo argumenty kritikov.¹¹¹ Zatiaľ čo pôvodní členovia mali každý 10 hlasov, Belgicku bolo pri jeho vstupe pridelených iba 5, čo odzrkadľuje jeho slabšiu politickú pozíciu a menší obranný priemysel. Počas prístupových rokovaní Španielska v roku 2005 mu bolo tiež pridelených len 5 hlasov. Španielsko (s podporou Talianska) ale úspešne argumentovalo, že si zaslúži viac hlasov ako Belgicko, pretože je silnejším štátom s väčším obranným priemyslom. Španielsku bolo teda nakoniec pridelených 8 hlasov v Správnej rade za podmienky, že sa zúčastní ešte jedného programu (tým bola útočná helikoptéra TIGER, prvým bolo lietadlo A400M).¹¹²

Členské štáty teda nemajú pri hlasovaniach v Dozornej rade rovnakú pozíciu. Pre nečlenský štát to ale nepredstavuje významný problém, pretože zastúpenie v Dozornej rade aj tak nemá a dôležité programové rozhodnutia sa odohrávajú v Programovej rade, ktorej členmi sú iba zástupcovia zúčastnených štátov.

5.8 Legislatíva

Ako medzinárodná organizácia nie je OCCAR nutne viazaný Smernicou 2009/81/ES o zadávaní zákaziek v oblastiach obrany a bezpečnosti. Pravidlá obstarávacích procesov OCCAR špecifikuje

---

107. Mawdsley, "Arms, Agencies and Accountability," 16.

108. OCCAR, "OCCAR - at a glance."

109. Nicola Clark, "Airbus Issues Warning on Military Plane Project," *The New York Times*, 12. január, 2010, <https://www.nytimes.com/2010/01/13/business/global/13airbus.html>.

110. Ceccorulli, "Cooperation in European defence procurement," 184.

111. Ceccorulli, "Cooperation in European defence procurement," 184.

112. Ceccorulli, "Cooperation in European defence procurement," 185.

Dozorná rada a nie legislatíva EÚ, hoci oficiálnou politikou je rešpektovanie ducha európskych regulácií a smerníc.¹¹³ Vo všeobecnosti by sa zadávanie zákaziek malo riadiť princípmi voľnej súťaže, ale pretože OCCAR nie je viazaný európskymi pravidlami verejných obstarávaní, má veľkú voľnosť pri definovaní výberových a hodnotiacich kritérií. OCCAR teda formálne nič nebráni v navrhovaní výberových kritérií a časových limitov nastavených na mieru konkrétnym záujemcom.¹¹⁴ Napriek tomu, že takýto postup nie je v súlade so Smernicou 2009/81/ES, je kľúčový z hľadiska zapojenia domáceho priemyslu zúčastnených štátov. **Formálne teda OCCAR Smernicu 2009/81/ES rešpektuje, ale prakticky zadáva zákazky spoločnostiam na území štátov, ktoré sa podieľajú na jeho programoch, čo mu umožňuje naplňať princíp rozdelenia práce na základe globálnej rovnováhy.**

5.9 Závery pre Slovensko

Pre Slovensko by zverenie vlastného projektu OCCAR dávalo zmysel iba v prípade rozsiahleho ušetrenia nákladov v porovnaní s našimi národnými postupmi. S tým ale nie je možné v prípade samostatného postupu počítať a Slovensko by muselo získať zahraničných partnerov. To by znamenalo vypracovať projekt, získať záväzky od ďalších štátov a až následne zveriť projekt OCCAR, čo by sa výrazne prejavilo aj na časovej dimenzii projektu. Zároveň je treba podotknúť, že OCCAR spravuje predovšetkým vývoj vojenskej techniky od základov a nie je obstarávacou agentúrou.¹¹⁵ Je schopný pre zákazníkov zabezpečiť aj obstarávanie, ale pre ideálne využitie jeho možností by Slovensko muselo mať motiváciu a potrebu iniciovať vývoj vlastnej VTaM a vyrobiť dostatočný počet kusov, aby sa prejavila úspora z hromadnej výroby.

Zapojenie do existujúceho projektu by pre Slovensko malo väčší zmysel. V tomto prípade by pravdepodobne bol hlavnou motiváciou záujem o konkrétny systém, vyvinutý v programoch OCCAR. Na to ale **nie je nutné stať sa členom, pretože takto vyvinutú techniku je možné získať bežným komerčným postupom.** Airbus napr. exportoval lietadlá A400M Malajzii a Kazachstanu, pričom do transakcie nebol OCCAR nijakým spôsobom zapojený.¹¹⁶

OCCAR je ale zároveň nastavený na spravovanie rozsiahlych spoločných projektov, čomu zodpovedá aj portfólio vyvinutej techniky. Väčšinou sa jedná o pokročilú leteckú a námornú techniku, ktorej špecifikácie zodpovedajú podmienkam zúčastnených štátov ako Francúzsko, Taliansko alebo Veľká Británia. Z pozemnej techniky sa napríklad jedná o bojové obrnené vozidlo 8x8 Boxer, ale v tomto prípade už Slovensko získalo alternatívu BOV Patria vlastným postupom.

---

113. "Legal Issues," OCCAR, 25. október, 2011,

https://www.occar.int/sites/default/files/downloads/OMP4_Legal_Issues_issue4_Internet_251011.pdf.

114. Axel Frederik Hanzalik a Ondřej Šváb, *The Defence & Security Directive 2009/81/EC* (Maastricht: Maastricht University, 2013), 25-26, <https://www.maastrichtuniversity.nl/file/hanzalikpdf>.

115. V súčasnosti spravuje OCCAR jeden projekt spoločného obstarávania prostriedkov nočného videnia, NVC – *Night Vision Capability*.

116. OCCAR, emailová komunikácia, 9. február, 2023.

Tabuľka 2: Prehľad programov OCCAR s možnou relevanciou pre Slovensko*

A400M Taktické a strategické multifunkčné prepravné lietadlo	BOXER Modulárne bojové obrnené vozidlo 8x8	COBRA Radarový systém pre detekciu nepriateľskej paľby	ESSOR Zabezpečené, softvérovo definované rádio
FREMM Multifunkčná fregata	FSAF-PAAMS Pozemné a námorné systémy obrany proti riadeným strelám	LSS Plavidlo logistickej podpory	MALE RPAS Bezpilotný letecký prostriedok ISTAR
MAST-F Riadená strela vzduch-zem pre útočnú helikoptéru TIGER	MMCM Bezpilotné námorné odmínovacie systémy	MMF Medzinárodná letka pre tankovanie za letu	MUSIS Medzinárodný vesmírny snímkovací systém
NVC Obstarávanie systémov nočného videnia	PPA Viacúčelová hliadkovaná loď	TIGER Útočná helikoptéra novej generácie	U212 NFS Ponorka novej generácie

* **modré** podfarbenie indikuje relevanciu pre MO SR – ako irelevantné boli označené námorné systémy a tie, pre ktoré už má SR vlastnú alternatívu

6. Výzvy spoločného obstarávania

6.1 Diskusia o Smernici 2009/81/ES na úrovni EÚ a na Slovensku

Štáty EÚ majú v súvislosti s vojnou na Ukrajine urgentnú potrebu doplniť vyčerpané sklady materiálu a posilniť európske obranné spôsobilosti. V rámci diskusií na pôde EDA, ako aj Expertnej skupiny pre obstarávanie v oblasti obrany a bezpečnosti Európskej komisie, štáty poukazovali na neaktuálnosť Smernice 2009/81/ES. Smernica bola pripravovaná v čase mieru a v súčasnej situácii spomaľuje procesy obranného obstarávania. Vzhľadom na opakovane zdôraznenú potrebu posilnenia EDTIB sú obzvlášť dôležité tie body, ktoré súvisia s uskutočnením efektívneho spoločného obstarávania.

Problémy s aplikovaním Smernice 81/2009/ES identifikované v rámci expertných diskusií s členskými štátmi uvádzame v Tabuľke 3. V mnohých prípadoch súvisia s transponovaním smernice do národnej legislatívy jednotlivých štátov a nie so smernicou samotnou.

Tabuľka 3: Problémy s aplikovaním Smernice 81/2009/ES identifikované v rámci expertných diskusií s členskými štátmi EÚ a postoj MO SR

OTVORENÝ BOD	POSTOJ MO SR
1. Znenie článkov 13, 28 a 33, týkajúcich sa osobitných výnimiek, prípadov oprávňujúcich použiť rokovacie konanie bez zverejnenia oznámenia o vyhlásení zadávacieho konania a lehôt na prijímanie žiadostí o účasť a prijímanie ponúk býva označované ako nedostatočne flexibilné pre umožnenie dostatočne rýchleho spoločného obstarávania v čase krízy.	ZDIEĽAME ¹¹⁷
2. Existujúce procedúry obstarávania sú príliš zdĺhavé alebo vytvárajú príliš veľké riziko zdržaní z dôvodu legislatívnych nejasností.	n/a
3. V prípade obstarávania prostredníctvom medzinárodných organizácií sa nemusí zadávanie zákaziek riadiť postupmi Smernice 2009/81/ES, čo ale neplatí v prípade využitia mechanizmu <i>lead nation</i> .	n/a
4. Chýbajú ustanovenia pre spoločných nákup hotových výrobkov (<i>off-the-shelf procurement</i>).	ZDIEĽAME
5. Limitované možnosti pripojenia sa k už existujúcemu obstarávaniu iného členského štátu.	n/a
6. Nedostatok harmonizácie národných procesov spojených s utajovanými informáciami.	n/a
7. Zložitosť ustanovení o subdodávateľoch.	ZDIEĽAME
8. Chýbajúce ustanovenia o možnosti otvoreného konania.	n/a

Námietky voči Smernici 2009/81/ES väčšinou narážajú na jej malú flexibilitu počas krízových situácií, kedy je potrebné rýchlo doplniť vyprázdnené sklady vojenského materiálu. Členské štáty tiež kritizovali nezrozumiteľnosť a zložitosť článkov 50 až 54 smernice týkajúcich sa subdodávateľov. Nezrozumiteľnosť demonštruje aj fakt, že na elektronickej nástenke TED je za posledných 9 rokov iba 28 oznámení o vyhlásených subdodávateľských tendroch. V oblasti obrany a bezpečnosti iba jeden.

Riešenie je niekoľko, ale EK navrhla ako prvý krok bilaterálne rokovania s ČŠ a iba v prípade identifikovania neprekonateľných prekážok by bola ochotná otvoriť diskusiu k bodom 2, 3 a 4:

117. Napr. v prípade rokovacieho konania bez zverejnenia (čl. 28 Smernice 2009/81/ES) sa môže stať, že napriek obmedzenej súťaži z povahy zákazky obrany a bezpečnosti verejný obstarávateľ z opatrnosti neuplatní postup rokovacieho konania bez zverejnenia, ale vyhlási užšiu súťaž, ktorá predstavuje vyššiu časovú a administratívnu náročnosť.

1. Bilaterálna diskusia so zástupcami EK pre vyjasnenie špecifických národných otvorených bodov, keďže niektoré z uvedených problémov spoločného obstarávania nemusia byť priamo spôsobené smernicou, ale jej transponovaním do národného práva. Ide o preferované riešenie zo strany EK.
2. Krátkodobá výnimka pre spoločné obstarávania už existujúcej techniky (*off-the-shelf procurement*).
3. Nové usmernenie Európskej komisie k výkladu smernice.
4. Revízia celej smernice.

Do slovenskej legislatívy je Smernica 2009/81/ES transponovaná v zákone č. 343/2015 Z. z. o verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov. V prípade uvedených problémov s ustanoveniami týkajúcimi sa subdodávateľov by ale riešením nemohla byť zmena spôsobu transponovania smernice. Podobne, ak by Slovenská republika zdieľala výhrady ostatných členských štátov napr. k zneniu článku 13 smernice o osobitných výnimkách, nebolo by možné "zmäkčiť" ustanovenia smernice. Podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora EÚ sa výnimky z aplikácie smerníc musia vykladať reštriktívne.¹¹⁸

6.2 Špecifické výzvy spoločného obstarávania v Slovenskej republike

6.2.1 Dvojité zdanenie pri obstarávaní od domácich dodávateľov prostredníctvom NSPA

Až donedávna dochádzalo pri dodávkach tovaru od NSPA k dvojitému zdaneniu. „Keďže NSPA nepostupuje podľa práva EÚ, vzniká pri tuzemských dodávkach dvojité zdanenie u konečného odberateľa (MO SR), čo je v rozpore s právom EÚ. MO SR musí k cene zakúpeného tovaru s DPH z dôvodu prenosu daňovej povinnosti uplatniť DPH znovu a tú odviešť. Situáciu uvádzame na príklade: NSPA (zahraničná osoba) kúpi tovar (napr. obrnené vozidlá) na Slovensku od SK platiteľa. Zaplatí SK platiteľovi cenu s DPH. Následne NSPA túto cenu (aj so SK DPH) fakturuje MO SR, ktoré, keďže kúpilo tovar v tuzemsku od zahraničnej osoby, je osobou povinnou platiť DPH (§ 69 ods. 2 zákona č. 222/2004 Z. z. o DPH). MO SR uplatní k cene (ktorá už obsahuje SK DPH) opakovane DPH, a túto zaplatí. Kvôli vysokému objemu nákupov realizovaných MO SR je táto téma dvojitého zdanenia pre MO SR vysokou prioritou.“¹¹⁹

Problém vychádzal z faktu, „že NSPA nemá na Slovensku DPH registráciu (špecifické postavenie). NSPA zdôraznila, že takáto registrácia v členskom štáte by mohla spochybniť a ohroziť privilégiá a imunity NATO a vyžadovala by dodatočné administratívne náklady, byrokráciu, jazykové znalosti, dodatočných zamestnancov atď., čo by sa dotklo právnych imunit poskytovaných NATO. Text internej smernice znie, že pokiaľ členský štát NATO požaduje registráciu NSPA, všetky náklady súvisiace s registráciou bude znášať tento členský štát. Treba však zdôrazniť, že povinnosť uplatňovať mechanizmy DPH a registrácie vyplýva aj z práva EÚ, teda nejde výlučne o národný problém SR.“¹²⁰

Riešenie problému je založené na vzájomnej dohode MO SR a NSPA. Na základe dohody NSPA zakúpený tovar fakturuje MO SR bez DPH a následne si DPH zaplatené výrobcovi nárokuje u Finančnej správy SR. V konečnom dôsledku teda NSPA daň neplatí, resp. dostane ju naspäť. MO SR platí samostatne sumu za tovar NSPA a daň odvedie tak ako v predchádzajúcom príklade, avšak len raz. Pri obstarávaní od slovenských dodávateľov by identický problém nastal aj v prípade EDA a OCCAR. Bolo by ale možné znovu aplikovať uvedené riešenie.

118. Sekcia legislatívy a práva MO SR, emailová komunikácia, 29. marec, 2023.

119. Úrad pre investície a akvizície MO SR, emailová komunikácia, 27. marec, 2023.

120. Úrad pre investície a akvizície MO SR, emailová komunikácia, 27. marec, 2023.

6.2.2 Možnosť spoločného obstarávania využitím mechanizmu vedúceho štátu (lead nation)

Okrem spoločného obstarávania prostredníctvom agentúr je možné využiť aj mechanizmus vedúceho štátu, tzv. *lead nation*, pri ktorom sa k obstarávaciemu procesu jedného členského štátu pridá ešte minimálne jeden ďalší. Spoločné obstarávanie je v tomto prípade založené na vzájomnej zmluve, v ktorej si zúčastnené členské štáty dohodnú podmienky, za ktorých celý proces prebehne (vrátane spôsobu platby a dodania) a rozdelia si medzi sebou úlohy spojené so zabezpečením obstarávacieho procesu. Obvykle však obstarávanie v tomto prípade zabezpečuje obstarávacia organizácia (agentúra) vedúceho členského štátu.” Rovnako sa aj v kontexte Oznámenia Komisie o usmerneniach o kooperatívnom obstarávaní v oblastiach obrany a bezpečnosti jedná o spoločné obstarávanie s využitím centrálnej obstarávacej organizácie, za ktorú je vymenovaný verejný obstarávateľ alebo obstarávateľ jedného zo zúčastnených členských štátov. Použitie mechanizmu *lead nation* sa musí riadiť Smernicou 2009/81/ES.¹²¹

Pri tomto mechanizme môže byť prekážkou národná legislatíva v oblasti verejného obstarávania, nakoľko zúčastnené členské štáty musia na proces aplikovať legislatívu vedúceho členského štátu. Ako hovorí Oznámenie Komisie o usmerneniach o kooperatívnom obstarávaní v oblastiach obrany a bezpečnosti, „v situácii, keď dva alebo viaceré členské štáty uskutočnia spoločný nákup a zorganizujú ho vymenovaním verejného obstarávateľa alebo obstarávateľa jedného zo zúčastnených členských štátov ako centrálnej obstarávacej organizácie, sa spoločný nákup vykoná v súlade s vnútroštátnymi ustanoveniami členského štátu, v ktorom sa nachádza centrálna obstarávacia organizácia (článok 39 ods. 4 Smernice 2014/24/EÚ).”¹²²

Box 4: § 17 zákona č. 343/2015 Z. z. o verejnom obstarávaní

§ 17 ods. 1 - Cezhraničné obstarávanie sa uskutočňuje prostredníctvom

- a) centralizovanej činnosti vo verejnom obstarávaní podľa § 15 ods. 1 písm. b) poskytovaných centrálnou obstarávacou organizáciou z členského štátu,
- b) spolupráce verejných obstarávateľov z rôznych členských štátov alebo obstarávateľov z rôznych členských štátov alebo
- c) spoločného subjektu, ktorý zriadili verejní obstarávatelia z rôznych členských štátov alebo obstarávatelia z rôznych členských štátov podľa osobitného predpisu.

Slovensku postup prostredníctvom mechanizmu *lead nation* umožňuje písm. b) § 17 zákona č. 343/2015 Z. z. o verejnom obstarávaní v znení neskorších predpisov. Podľa písmena b) tohto ustanovenia môžu verejní obstarávatelia z rôznych členských štátov na základe písomnej dohody uskutočniť spoločné obstarávanie. Zmluvné strany takejto dohody určia postup pri spoločnom obstarávaní podľa zákona č. 343/2015 Z. z. (napr. užšia súťaž, rokovacie konanie so zverejnením, priame rokovacie konanie). Pri nedávnych rokovaniach EDA o projektoch kategórie B k spoločnému obstarávaniu munície, prostriedkov balistickej ochrany a prostriedkov CBRN ochrany avizovali niektoré štáty, že ich legislatíva im neumožňuje využívať pri spoločnom obstarávaní tento mechanizmus. **Keďže § 17 ZVO nepredstavuje výnimku z aplikácie zákona, postupy verejného obstarávania vedúceho štátu by museli byť kompatibilné so slovenskými. Bez stanovenia konkrétneho vedúceho štátu teda nie je možné jednoznačne rozhodnúť, či tento mechanizmus Slovensko dokáže využiť.**

121. Heuninckx, *Collaborative Defence Procurement*, 174.

122. Európska komisia, “Oznámenie komisie.”

6.2.3. Reštriktívne zdôvodnenie použitia výnimky zo zákona o verejnom obstarávaní

Praktickou prekážkou optimálnemu a včasnému využívaniu metód spoločného obstarávania je **nutnosť zdôvodniť voľbu tohto postupu**. Aby bolo možné postupovať pri verejnom obstarávaní iným spôsobom ako je priamo definované v zákone, je potrebné na tento proces aplikovať príslušnú výnimku zo ZVO. Na spoločné obstarávanie v rámci medzinárodnej organizácie alebo agentúry sa vzťahuje najmä výnimka podľa § 1 ods. 2 písm. f, množina výnimiek ale ponúka viacero možností, ktoré budú naviazané na konkrétne okolnosti zadávania zákazky. Výnimky predstavujú objektívny predpoklad na uzavretie určitých zmlúv bez použitia zákona.

Box 5: § 1 zákona č. 343/2015 Z. z. o verejnom obstarávaní

§ 1 – Predmet úpravy

- 2) Tento zákon sa nevzťahuje na
  - f) zákazku, súťaž návrhov alebo koncesiu, ak sa pri jej zadávaní postupuje podľa osobitného postupu alebo podľa pravidiel medzinárodnej organizácie

Uvedené výnimky ale nesmú byť použité účelovo s cieľom vyhnúť sa bežným postupom zadávania zákazky bez objektívnych dôvodov. K ich uplatneniu sa teda pristupuje reštriktívne (zuzujúco), pričom dôkazné bremeno odôvodnenia použitia výnimky spočíva na verejnom obstarávateľovi alebo obstarávateľovi, ktorý sa jej uplatnenia dovoľáva. Znamená to, že verejný obstarávateľ alebo obstarávateľ, ktorý z dôvodu použitia výnimky nepostupoval podľa zákona, je povinný preukázať oprávnenosť použitia výnimky. V opačnom prípade sa vystavuje hrozbe pokuty vo výške 5 % zmluvnej ceny.¹²³

Napr. v prípade záujmu o využitie služieb NSPA to pre MO SR v praxi znamená, že musí vyčerpať všetky existujúce alternatívy predtým, než dokáže uplatniť príslušnú výnimku a využiť spoločné obstarávanie prostredníctvom tejto agentúry. Zo skúseností organizačných zložiek MO SR pri využívaní agentúry NSPA je problémom najmä to, že kritériá pre odôvodnené použitie výnimky nie sú nijakým spôsobom pevne definované. V praxi si teda MO SR pre potreby zdôvodnenia použitia výnimky tieto kritériá stanovuje samo na základe hospodárnosti alebo urgentnosti riešenia. Najčastejším dôvodom na využitie výnimky je neúspešnosť predošlých pokusov o štandardné verejné obstaranie špecifického vojenského materiálu.

V prípade záujmu o systematické využívanie niektorej z analyzovaných možností¹²⁴ spoločného obstarávania môže byť teda reštriktívny výklad výnimky zo zákona č. 343/2015 Z. z. prekážkou včasnemu zapojeniu sa do vznikajúcich projektov alebo programov. Zároveň ale absentuje očividné riešenie, pretože zdôvodnenie použitia výnimky zo ZVO je výlučne v kompetencii verejného obstarávateľa alebo obstarávateľa a Úrad pre verejné obstarávanie nemôže kritériá oprávnenosti použitia výnimky vopred definovať.

123. "Metodika zadávania zákaziek - 4. verzia," Úrad pre verejné obstarávanie SR, navštívené 13. apríla, 2023, <https://www.uvo.gov.sk/extdoc/12134>.

124. Predovšetkým NSPA a OCCAR, ktorých podliehanie Smernici 2009/81/ES nie je vzhľadom na chýbajúcu definíciu európskeho verejného orgánu jednoznačné. Ak by EDA predstavovala centrálnu obstarávaciu organizáciu, ktorá by obstarala napr. rámcovú dohodu pre zúčastnené krajiny podľa pravidiel smernice, nebolo by nutné zo strany MO SR uplatňovať výnimku.

6.2.4. Interpretácia výnimky o použití postupov medzinárodnej organizácie podľa Čl. 12 písm. c) Smernice 2009/81/ES

Pre členské štáty EÚ je obstarávanie prostredníctvom medzinárodných organizácií alebo agentúr spojené s otázkou, či je v takýchto prípadoch potrebné aplikovať postupy podľa Smernice 2009/81/ES. Na túto otázku neexistuje definitívna odpoveď a je predmetom viacerých interpretácií, predovšetkým v prípade OCCAR a NSPA, ktoré na rozdiel od EDA nie sú nie sú definované ako európske verejné orgány v *Oznámení Komisie o usmerneniach o kooperatívnom obstarávaní*.

Ako prvá možnosť môžu byť OCCAR a NSPA vnímané ako európske verejné orgány. Tento pojem ale nie je nijak bližšie definovaný a nie je jasné či sa môže vzťahovať na OCCAR a NSPA, keďže ako jediný príklad európskeho verejného orgánu je uvedená EDA. Argumentom pre takúto klasifikáciu je, že obe organizácie majú sídlo v EÚ, značnú účasť členských štátov EÚ a vykonávajú obstarávacie aktivity na jej území. Ak by bola táto interpretácia pravdivá, OCCAR a NSPA by síce nemuseli pri obstarávaní pre členský štát EÚ postupovať v súlade s jeho národným právom, ale museli by sa riadiť Smernicou 2009/81/ES.

Druhá interpretácia je, že OCCAR a NSPA sú obstarávateľmi, ktorí vykonávajú obstarávanie v mene členského štátu. V tom prípade by sa museli riadiť národným právom, ktoré obsahuje transponované smernice EÚ a teda aj Smernicou 2009/81/ES. Takáto interpretácia sa ale stretáva s množstvom ďalších problémov o princípoch a podmienkach aplikácie národných a európskych zákonov na medzinárodné organizácie.

Jedinú možnosť, pri ktorej by sa obstarávanie prostredníctvom medzinárodných organizácií a agentúr nemuselo riadiť Smernicou 2009/81/ES poskytuje Článok 12, ktorého písm. c) hovorí, že ustanovenia Smernice sa nevzťahujú na „*na zákazky spravované osobitnými procesnými pravidlami medzinárodnej organizácie, ktorá nakupuje na svoje vlastné účely, alebo na zákazky, ktoré musia byť zadávané členským štátom v súlade s týmito pravidlami.*” Tu je ale sporná fráza „na svoje vlastné účely”, ktoré je bežne chápaná ako zabezpečenie chodu danej medzinárodnej organizácie a nevzťahuje sa na aktivity, ktoré vykonáva pre svojich zákazníkov. Príliš voľná interpretácia tejto výnimky by tak mohla byť použitá na obchádzanie Smernice, čo by bolo v rozpore s jej Článkom 11.

V tomto prípade vnímame ako problematické znenie zákona č. 343/2015 Z. z. o verejnom obstarávaní, a to konkrétne ust. § 1 ods. 2 písm. f), ktoré obsahuje výnimku pre „*zákazku, súťaž návrhov alebo koncesiu, ak sa pri jej zadávaní postupuje podľa osobitného postupu alebo podľa pravidiel medzinárodnej organizácie,*” vzhľadom na to, že predmetné ustanovenie v písm. f), ktoré predstavuje transpozíciu čl. 12 písm. c) Smernice 2009/81/ES, nešpecifikuje, či medzinárodná organizácia obstaráva na svoje vlastné účely alebo pre svojich zákazníkov. Ustanovenie § 1 ods. 2 písm. f) zákona č. 343/2015 Z.z. o verejnom obstarávaní tak doslovne nezodpovedá textu článku 12 písm. c) Smernice 2009/81/ES.

Referencie

Agentúra na podporu a obstarávanie NATO. "Annual Report 2021." Navštívené 14. apríla, 2023. <https://www.nspa.nato.int/resources/site1/General/publications/Annual-Report-2021-EN.pdf>.

Agentúra na podporu a obstarávanie NATO. "International Board of Auditors for NATO (IBAN)." 14. marec, 2023, https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_55937.htm.

Agentúra na podporu a obstarávanie NATO. "NATO SUPPORT AND PROCUREMENT AGENCY (NSPA)." Navštívené 12. apríla, 2023. <https://www.nspa.nato.int/about/nspa>.

Agentúra na podporu a obstarávanie NATO. "NSPA Procurement Operating Instruction." 24. august, 2021.

<https://www.nspa.nato.int/resources/site1/General/business/procurement/General%20info/OI-4200-01-EN.pdf>.

Analytický útvar MO SR. "Postupy obranného plánovania na Ministerstve obrany Slovenskej republiky." Júl, 2019. https://www.mosr.sk/data/files/4193_2020-a-01-postupy-obranneho-planovania-na-mo-sr-a-realizacia-planov.pdf.

Arbault, François a Galtier, Guillaume. "European Defence Fund." Prezentácia, jún 2022. <https://defence-industry-space.ec.europa.eu/system/files/2022-06/EUROSATORY2022%20-%20EDF%20general%20presentation%20-%20final.pdf>.

Bisceglia, Matteo. "OCCAR: the Director's view." Interview s Lucom Peruzzi, *European Defence Review*, 22. jún, 2020. <https://www.edrmagazine.eu/occar-the-directors-view>.

Ceccorulli, Michela. "Cooperation in European defence procurement: OCCAR and the security regime." Dizertačná práca, IMT Institute for Advanced Studies, 2008.

Clark, Nicola. "Airbus Issues Warning on Military Plane Project." *The New York Times*, 12. január, 2010. <https://www.nytimes.com/2010/01/13/business/global/13airbus.html>.

DeVore, Marc a Eisenecker, Sandra. "The Three Ages of Armaments Collaboration: Determinants of Organizational Success and Failure." Príspevok na konferencii, september 2010, shorturl.at/jvF57.

Európska komisia. "EDIRPA – Incentivising common procurement." 6. december, 2022.

Európska komisia. "Oznámenie Komisie o usmerneniach o kooperatívnom obstarávaní v oblastiach obrany a bezpečnosti (smernica 2009/81/ES o obstarávaní v oblasti obrany a bezpečnosti)." 8. máj, 2019. [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019XC0508\(01\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019XC0508(01)&from=EN).

Európska komisia. "Spoločné oznámenie Európskemu parlamentu, Európskej rade, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov o analýze nedostatku investícií do obrany a ďalšom postupe." 18. máj, 2022. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52022JC0024>.

Európska obranná agentúra. "Budget." Navštívené 11. apríla, 2023. <https://eda.europa.eu/who-we-are/Budget>.

Európska obranná agentúra. "Defence Data 2020-2021: Key findings and analysis." 8. december, 2022. <https://eda.europa.eu/docs/default-source/brochures/eda---defence-data-2021---web---final.pdf>.

Európska obranná agentúra. "European Air Transport Fleet (EATF)." Navštívené 11. apríla, 2023. [https://eda.europa.eu/what-we-do/all-activities/activities-search/european-air-transport-fleet-\(eatf\)](https://eda.europa.eu/what-we-do/all-activities/activities-search/european-air-transport-fleet-(eatf)).

Európska obranná agentúra. "General Provisions Applicable to Ad Hoc Research & Technology Projects and Programmes of the European Defence Agency." 10. jún, 2010. <https://www.ordinariat.sk/data/files/2791.pdf>.

Európska obranná agentúra. "General Rules and Procedures Applicable to Ad Hoc Research & Technology Projects and Programmes of the European Defence Agency." 10. jún, 2010. https://eda.europa.eu/docs/documents/EDA_General_Rules_and_Procedures.pdf.

Európska obranná agentúra. "Guidelines on VAT Exemption." 9. december, 2019. <https://eda.europa.eu/publications-and-data/brochures/guidelines-on-vat-exemption>.

Európska obranná agentúra. "Transparency." Navštívené 12. apríla, 2023. <https://eda.europa.eu/who-we-are/transparency>.

Európsky parlament a Rada Európskej únie. "Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2009/81/ES." Navštívené 12. apríla, 2023. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:32009L0081&from=HU>.

Fiegas, Dietmar. "Through Life Management in OCCAR." Prezentácia, 16. november, 2010. https://eda.europa.eu/docs/documents/through_life_programme_management_in_occar.pdf.

Granberg, Johan. "Joint European Investments in Defence Research and Technology." Záverečná práca, Chalmers University of Technology, 2013.

Hanzalik, Axel Frederik a Šváb, Ondřej. *The Defence & Security Directive 2009/81/EC*. Maastricht: Maastricht University, 2013. <https://www.maastrichtuniversity.nl/file/hanzalikpdf>.

Hartley, Keith a Braddon, Derek. "Collaborative projects and the number of partner nations." *Defence and Peace Economics* 25, č. 6 (február 2014): 535-548. <https://doi.org/10.1080/10242694.2014.886434>.

Heuninckx, Baudouin. "A Primer to Collaborative Defence Procurement in Europe: Troubles, Achievements and Prospects." *Public Procurement Law Review* 17, č. 3 (2008): 123-145. <https://www.nottingham.ac.uk/pprg/documentsarchive/fulltextarticles/heuninckxcollaboratedefenceprocurement.pdf>.

Heuninckx, Baudouin. *The Law of Collaborative Defence Procurement in the European Union*. Cambridge: Cambridge University Press, 2017.

Lange, Sascha. "The end for the Airbus A400M? Repercussions and alternatives for the German military." *SWP Comments*, č. 2 (2009). <https://www.swp-berlin.org/en/publication/the-end-for-the-airbus-a400m>.

Mawdsley, Jocelyn. "Arms, Agencies and Accountability: The Case of OCCAR." *European Security* 12, č. 3-4 (2004): 95-111. <https://doi.org/10.1080/09662830390436542>.

Ministerstvo obrany SR. "Informácia o plnení Plánu obstarávania zákaziek za rok 2021." Interný dokument, 23. marec, 2022.

Ministerstvo obrany SR. "Komplexné hodnotenie obrany." Navštívené 12. apríla, 2023. <https://www.mosr.sk/komplexne-hodnotenie-obrany/>.

Ministerstvo obrany SR. "NSPA - NATO Support and Procurement Agency." Navštívené 12. apríla, 2023. <https://www.mosr.sk/nspa-nato-support-and-procurement-agency/>.

OCCAR. "Convention on the Establishment of the Organisation for Joint Armament Cooperation." Navštívené 12. apríla, 2023. https://www.occar.int/sites/default/files/downloads/OCCAR_Convention.pdf.

OCCAR. "Legal Issues." 25. október, 2011. https://www.occar.int/sites/default/files/downloads/OMP4_Legal_Issues_issue4_Internet_251011.pdf.

OCCAR. "OCCAR - at a glance." Navštívené 12. apríla, 2023. <https://www.eca.europa.eu/sites/eca-audit-defence/EN/Documents/OCCAR%20at%20a%20glance.pdf>.

OCCAR. "OCCAR Policies." Navštívené 12. apríla, 2023. <https://www.occar.int/policies-methods>.

OCCAR. "Organisation, business model and portfolio of OCCAR." Prezentácia, 16. december, 2022.

OCCAR. "Organisation." Navštívené 12. apríla, 2023. <https://www.occar.int/organisation>.

Rada Európskej únie. "Rozhodnutie Rady (EÚ) 2016/1353 zo 4. augusta 2016 o rozpočtových pravidlách Európskej obrannej agentúry, ktorým sa zrušuje rozhodnutie 2007/643/SZBP." 12. august, 2016. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016D1353&from=EN>.

Rada Európskej únie. "Rozhodnutie Rady (SZBP) 2015/1835 z 12. októbra 2015, ktorým sa vymedzuje štatút, sídlo a spôsob fungovania Európskej obrannej agentúry." 13. október, 2015. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/sk/TXT/?uri=CELEX%3A32015D1835>.

Rada Európskej únie. "Smernica Rady 2006/112/ES z 28. novembra 2006 o spoločnom systéme dane z pridanej hodnoty." 11. december, 2006. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:32006L0112&from=EN>.

Úrad pre verejné obstarávanie SR. "Metodika zadávania zákaziek - 4. verzia." Navštívené 13. apríla, 2023. <https://www.uvo.gov.sk/extdoc/12134>.

Vlachos-Dengler, Katia. "The EDA and armaments collaboration." in *The European Defence Agency*, ed. Nikolaos Karampekios a Iraklis Oikonomou, 84-102. New York: Routledge, 2015.

Prílohy

Príloha 1: Prehľad sledovaných indikátorov spoločného obstarávania podľa vybraných organizácií a agentúr

	EDA	NSPA	OCCAR
	Je schopná zastrešovať programy spoločného obstarávania v súlade s čl. 5 a 21 Rozhodnutia Rady 2015/1835/SZBP.	Agentúra sa prioritne zameriava na realizáciu obstarania výrobkov obranného priemyslu pre jednotky pred nasadením a počas vojenských operácií a tiež obstaráva katalogizované alebo štandardizované komodity pre viac štátov spoločne.	OCCAR primárne zabezpečuje manažment spoločných programov vývoja pokročilej vojenskej techniky.
Úspory	<ul style="list-style-type: none"> výnimka z platby DPH pre spoločné programy zastrešené agentúrou, pri ktorých sa dá preukázať vytvorenie pridanej hodnoty aktivitami EDA (slovenská legislatíva nedovoľuje využiť) 	<ul style="list-style-type: none"> potenciálne až 30 % oproti trhovým cenám výnimka z platby DPH (slovenská legislatíva nedovoľuje využiť) 	<ul style="list-style-type: none"> 10 % až 40 % oproti samostatnému postupu týkajú sa ale spoločného vývoja VTaM a nie spoločného obstarávania výnimka z platby DPH (slovenská legislatíva nedovoľuje využiť)
Poplatky	<ul style="list-style-type: none"> výška poplatkov sa líši prípad od prípadu, napr. z troch pripravovaných projektov nebudú členským štátom účtované žiadne 	<ul style="list-style-type: none"> približne 5 % hodnoty zákazky 	<ul style="list-style-type: none"> priemerne 1,5 % operačného rozpočtu programu
Čas	<ul style="list-style-type: none"> 4 - 5 mesiacov od predbežného návrhu po podpísanie projektovej dohody 	<ul style="list-style-type: none"> 60 dní pri výbere z katalógu, iné metódy dlhšie 	<ul style="list-style-type: none"> proces pripojenia sa nečlenského štátu k programu môže trvať 12 - 18 mesiacov
Podpora domáceho priemyslu	<ul style="list-style-type: none"> v prípade výskumných a vývojových <i>ad hoc</i> projektov a programov sa aplikuje princíp globálneho návratu 	<ul style="list-style-type: none"> umožňuje domácim spoločnostiam stať sa dodávateľom NATO rozdelenie zákaziek princípom vyváženej produkcie podľa pomeru nákupov a predajov cez NSPA 	<ul style="list-style-type: none"> princíp globálnej rovnováhy, ktorý sa však prejavuje až pri dlhodobej účasti vo viacerých programoch
Kontrola a transparentnosť	<ul style="list-style-type: none"> vedenie a dohľad Rady EÚ interný audit a systém externých auditov zo strany členských štátov, ktorí ustanovujú rotujúce kolégium audítorov 	<ul style="list-style-type: none"> na kvalitu a transparentnosť procesov dohliada IBAN, Medzinárodná rada audítorov, zostavená zo zástupcov členských štátov 	<ul style="list-style-type: none"> systém auditov + národní audítori majú plný prístup k programovým dokumentom a dokážu tak naplniť individuálne národné požiadavky na kontrolu
Kvalita obstarávania	<ul style="list-style-type: none"> vyhodnotenie programu Force Protection preukázalo uspokojivé výsledky 	<ul style="list-style-type: none"> náročné procesy výberu dodávateľov a vysoký ročný objem kontraktov (5000) 	<ul style="list-style-type: none"> best practice ISO 9001
Rovnaké zaobchádzanie	<ul style="list-style-type: none"> každý členský štát má vplyv na rozhodnutia o rozpočte a strategickom smerovaní agentúry prostredníctvom miesta v Riadiacom výbore 	<ul style="list-style-type: none"> first come first served, žiadny štát nie je uprednostňovaný 	<ul style="list-style-type: none"> staré a nové členské štáty nemajú v Dozornej rade rovnaký počet hlasov pre nečlenské štáty je rozhodujúce zastúpenie v Programovej rade štátov zúčastnených na programe
Legislatíva	<ul style="list-style-type: none"> zadávanie zákaziek sa musí riadiť Smernicou 2009/81/ES, pokiaľ vystupuje ako centrálna obstarávacia organizácia 	<ul style="list-style-type: none"> NSPA sa pri obstarávaní pre svojich zákazníkov neriadi Smernicou 2009/81/ES 	<ul style="list-style-type: none"> OCCAR sa pri obstarávaní pre svojich zákazníkov neriadi Smernicou 2009/81/ES

	<ul style="list-style-type: none"> v prípade výskumných a vývojových projektov sa namiesto Smernice 2009/81/ES aplikujú interné postupy 	<ul style="list-style-type: none"> Individuálny program zverený do správy OCCAR (napr. od EDA) môže byť uskutočnený v súlade so Smernicou 2009/81/ES 	
Možnosť využitia EDIRPA	<ul style="list-style-type: none"> áno 	<ul style="list-style-type: none"> nie 	<ul style="list-style-type: none"> iba ak by sa dané obstarávanie riadilo Smernicou 81/2009/ES Podľa návrhu EDIRPA môžu štáty vymenovať zástupcu, ktorý bude vykonávať obstarávanie v ich mene. Môže ním byť aj medzinárodná organizácia ako OCCAR.
Nevýhody	nutnosť zdôvodniť použitie relevantnej výnimky podľa § 1 ods. 2 zákona č. 343/2015 Z. z. o verejnom obstarávaní		

Pozn.: Prehľad vytvorený v tejto tabuľke je skratkovitý a nie je možné ho interpretovať samostatne bez vysvetľujúcich informácií v texte analýzy.